

Novinarstvo, javno mnijenje i medijske slobode u BiH, 2012.

Usporedni izvještaj 2009.-2012.

Istraživanje proveli: Millenium promocija BiH i
IPSOS Puls

Pripremljeno za: Udruženje/udrugu BH
novinari i Friedrich Ebert Stiftung BiH

Sadržaj

1. Metodologija
2. Glavni nalazi
3. Rezultati istraživanja

Metodologija

<i>Vrijeme istraživanja</i>	26.03. – 09.04. 2012.
<i>Metoda prikupljanja podataka</i>	Telefonsko anketiranje - CATI
<i>Prosječno trajanje ankete:</i>	15 min
<i>Veličina uzorka</i>	N=504 ispitanika
<i>Metoda izbora domaćinstva</i>	Metoda slučajnog odabira fiksnih telefona domaćinstava
<i>Metoda izbora ispitanika</i>	Tehnika zadnjeg rođendana (osoba u domaćinstvu koja je zadnja imala rođendan, a starija je od 18 godina)
<i>Reprezentativnost</i>	Reprezentativan uzorak domaćinstava na području BiH

Glavni nalazi

- Ispitanici najviše vjeruju medijima, a najmanje političarima.

Tokom ispitivanog perioda 2009.-2012., povjerenje ispitanika raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama, sa najvećim skokom iz 2010. na 2011. Najveći pad povjerenja u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema političarima i političkim strankama.

Povjerenje ispitanika u Federaciji BiH kontinuirano blago raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama, tokom ispitivanog perioda 2009.-2012. Najveći pad povjerenja u FBiH u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema političkim strankama, te političarima.

Tokom ispitivanog perioda 2009.-2012., povjerenje ispitanika i u Republici Srpskoj kontinuirano raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama. Najveći pad povjerenja u RS-u u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema međunarodnoj zajednici, a blaži prema medijima.

- Većina ispitanika je zadovoljna radom medija u Federaciji BiH, pri čemu nema značajnih razlika u odnosu na 2011.
- Kada je riječ o zadovoljstvu radom medija u RS-u, postoje značajne razlike među ispitanicima u FBiH i RS-u, pri čemu je 2/3 ispitanika u RS-u zadovoljno radom medija tog entiteta, nasuprot 1/3 ispitanika u FBiH. Prisutan je blagi pad zadovoljstva u odnosu na 2011., kako na totalu BiH, tako i u entitetima, ali nije statistički značajan.

Glavni nalazi

- Na nivou BiH, ispitanici smatraju da je sloboda medija na nezavidnoj razini, u oba entiteta - najveći dio ispitanika smatra da je sloboda medija, kako u u FBiH, tako i u RS-u, malo ili nikako prisutna. Značano više ispitanika upravo iz Republike Srpske smatraju da je sloboda medija malo ili nikako prisutna, dok su ispitanici iz FBiH značajno iznad prosjeka neopredijeljeni kada je riječ o ovom pitanju.
- Slobodan rad medija sprječavaju političke i financijske prepreke.
- Mediji se smatraju politički neovisnim, rada uslovljenog općom političkom klimom. Ipak u 2012., finansijska ovisnost medija je pretekla ostale prisutne političke prepreke.
- Slobodan rad medija ometa njihov nedostatak neovisnosti, odnosno politička i finansijska ovisnost, kao i opća politička klima u BiH.
- Ispitanici smatraju da mediji nisu neovisni, te da na njih najviše utiču političari i političke stranke.
- U RS-u, u 2011. i 2012. ,ispitanici u značajno većem postotku smatraju da i određeni poslovni ljudi utiču na medijski rad.
- Političare i političke stranke ispitanici smatraju glavnim kršiteljima novinarskih prava i medijskih sloboda.

Glavni nalazi

- Većina ispitanika smatra da su napadi na novinare neprihvatljiv način djelovanja. Ipak, do 15% ispitanika opravdava ovakve postupke.
- 3/4 ispitanika smatraju da pojedini novinari ne izvještavaju objektivno, već su u svome radu politički motivirani. Ovakvo mišljenje ispitanika je značajno u porastu u odnosu na 2011., i značajno je izraženije kod ispitanika u RS-u.
- 60% ispitanika smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju donekle dobro odabrane, a podjednak postotak je onih koji smatraju da su posve dobre, ili loše.

Najveći broj ispitanika u FBiH smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju, donekle dobro odabrane, dok 1/4 smatra da su dobro odabrane.

Najveći broj ispitanika u RS-u smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju, donekle dobro odabrane, dok gotovo 1/4 smatra da su loše odabrane.

- Top 3 teme za koje ispitanici smatraju da bi ih bh. novinari trebali više obrađivati su: socijalne teme, ekonomske teme, kao i one koje se tiču svakodnevnog života građana.
- Gotovo polovina ispitanika smatra da je potrebno poboljšati uvjete za rad novinara kako bi se unaprijedio njihov rad i poboljšala kvaliteta izvještavanja. Oko 35% građana očekuje bolje medijske zakone, koji bi osigurali medijske slobode ali i veću odgovornost i profesionalnost novinara.

Ispitanici najviše vjeruju medijima, a najmanje političarima.

Povjerenje u rad institucija 2012.

Mediji	Nevladin sektor	Međunarodna zajednica	Institucije vlasti	Vjerske zajednice	Političke stranke	Političari
--------	-----------------	-----------------------	--------------------	-------------------	-------------------	------------

Iznad prosjeka

Ispod prosjeka

Prikazani rezultati ispitanika koji su rekli da **VJERUJU U RAD** navedenih institucija (samo odgovori "U potpunosti im vjerujem" i "Donekle im vjerujem"). Odgovor "Ne znam" isključen iz analize.

■ BiH

■ FBiH

■ RS

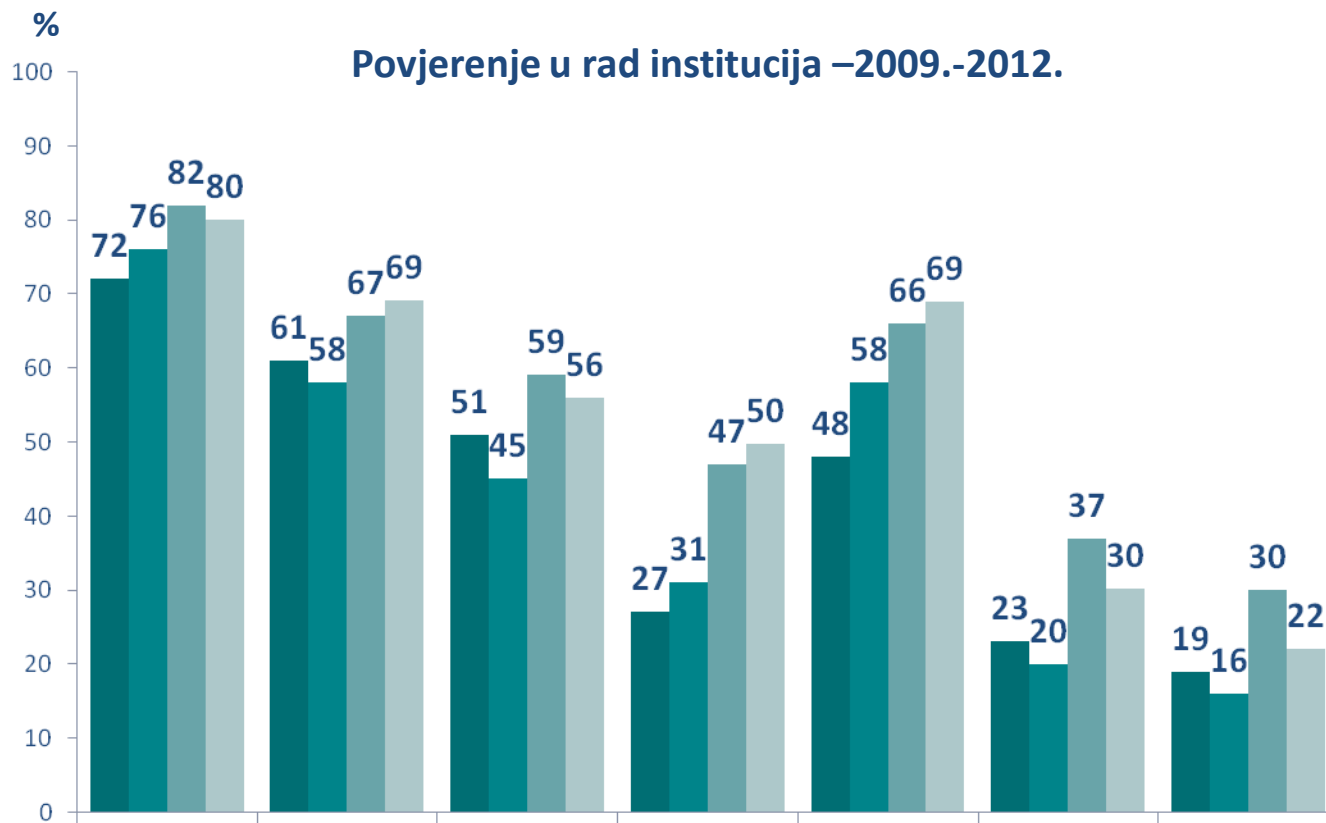
Baza:
Pitanje:
Nivo statističke značajnosti:

Svi ispitanici, n=504
P1. Koliko imate povjerenja u rad sljedećih institucija?
95%

Tokom ispitivanog perioda 2009.-2012., povjerenje ispitanika raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama, sa najvećim skokom iz 2010. na 2011. Najveći pad povjerenja u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema političarima i političkim strankama.

BiH

Mediji	Nevladin sektor	Međunarodna zajednica	Institucije vlasti	Vjerske zajednice	Političke stranke	Političari
--------	-----------------	-----------------------	--------------------	-------------------	-------------------	------------

Prikazani rezultati ispitanika koji su rekli da VJERUJU U RAD navedenih institucija (samo odgovori "U potpunosti im vjerujem" i "Donekle im vjerujem"). Odgovor "Ne znam" isključen iz analize.

■ 2009.
■ 2010.
■ 2011.
■ 2012.

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P1. Koliko imate povjerenja u rad sljedećih institucija?

Tokom ispitivanog perioda 2009.-2012., povjerenje ispitanika u Federaciji BiH kontinuirano blago raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama. Najveći pad povjerenja u FBiH u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema političkim strankama, te političarima.

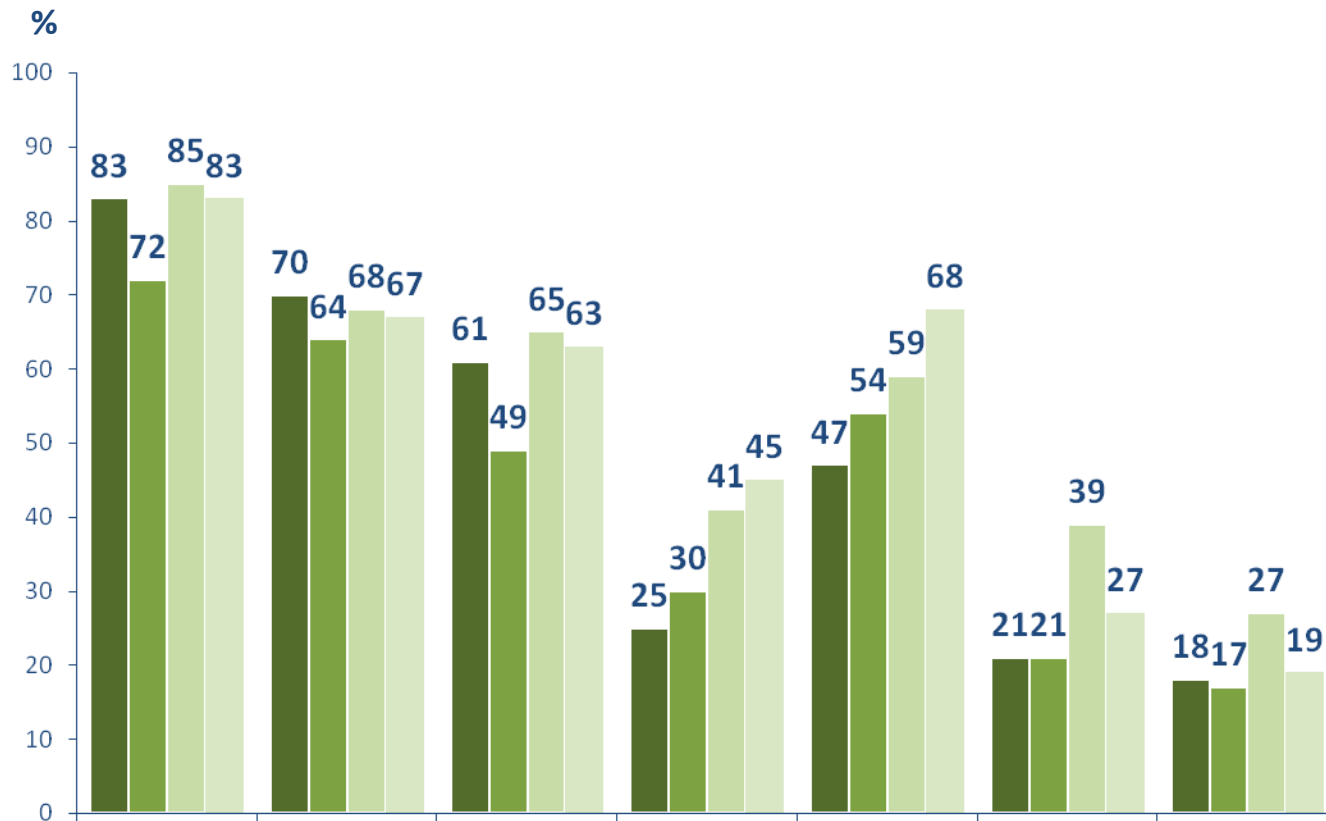
Povjerenje u rad institucija (2009.-2012.)

Federacija BiH

Mediji	Nevladin sektor	Međunarodna zajednica	Institucije vlasti	Vjerske zajednice	Političke stranke	Političari
--------	-----------------	-----------------------	--------------------	-------------------	-------------------	------------

Prikazani rezultati ispitanika koji su rekli da VJERUJU U RAD navedenih institucija (samo odgovori "U potpunosti im vjerujem" i "Donekle im vjerujem"). Odgovor "Ne znam" isključen iz analize.

■ 2009.
■ 2010.
■ 2011.
■ 2012.

Baza:
Pitanje:

Ispitanici iz Federacije BiH, n=309 (61,3% uzorka)
P1. Koliko imate povjerenja u rad sljedećih institucija?

Tokom ispitivanog perioda 2009.-2012., povjerenje ispitanika u Republici Srpskoj kontinuirano raste prema institucijama vlasti i vjerskim zajednicama. Najveći pad povjerenja u RS-u u 2012. u odnosu na 2011., prisutan je prema međunarodnoj zajednici, a blaži prema medijima.

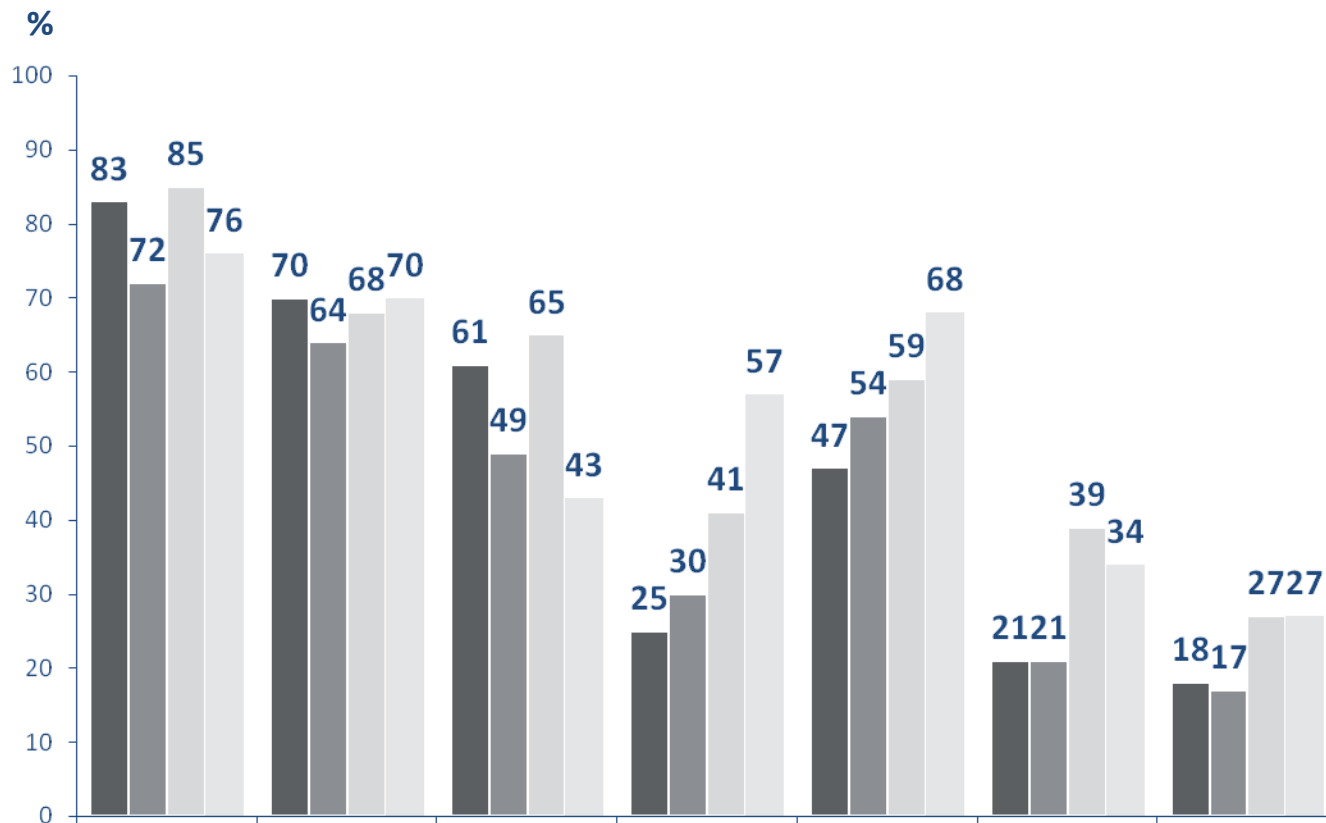
Povjerenje u rad institucija (2009.-2012.)

Republika Srpska

Mediji	Nevladin sektor	Međunarodna zajednica	Institucije vlasti	Vjerske zajednice	Političke stranke	Političari
--------	-----------------	-----------------------	--------------------	-------------------	-------------------	------------

Prikazani rezultati ispitanika koji su rekli da VJERUJU U RAD navedenih institucija (samo odgovori "U potpunosti im vjerujem" i "Donekle im vjerujem"). Odgovor "Ne znam" isključen iz analize.

■ 2009.
■ 2010.
■ 2011.
■ 2012.

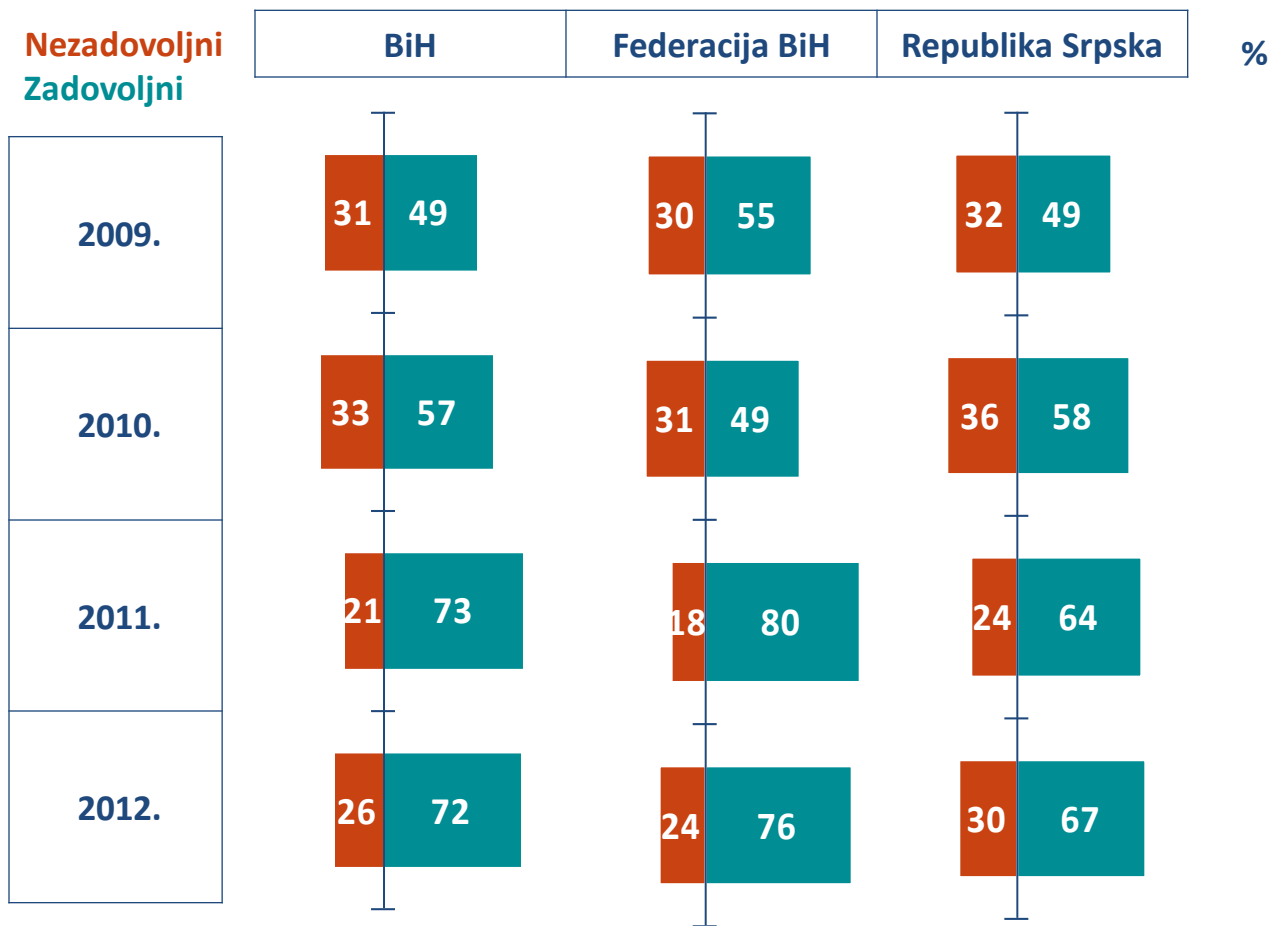
Baza:
Pitanje:

Ispitanici iz Republike Srpske, n=195 (38,7% uzorka)
P1. Koliko imate povjerenja u rad sljedećih institucija?

Većina ispitanika je zadovoljna radom medija u Federaciji BiH, pri čemu nema značajnih razlika u odnosu na 2011.

Zadovoljstvo radom medija i novinara u Federaciji BiH 2012.

Nezadovoljni
Zadovoljni

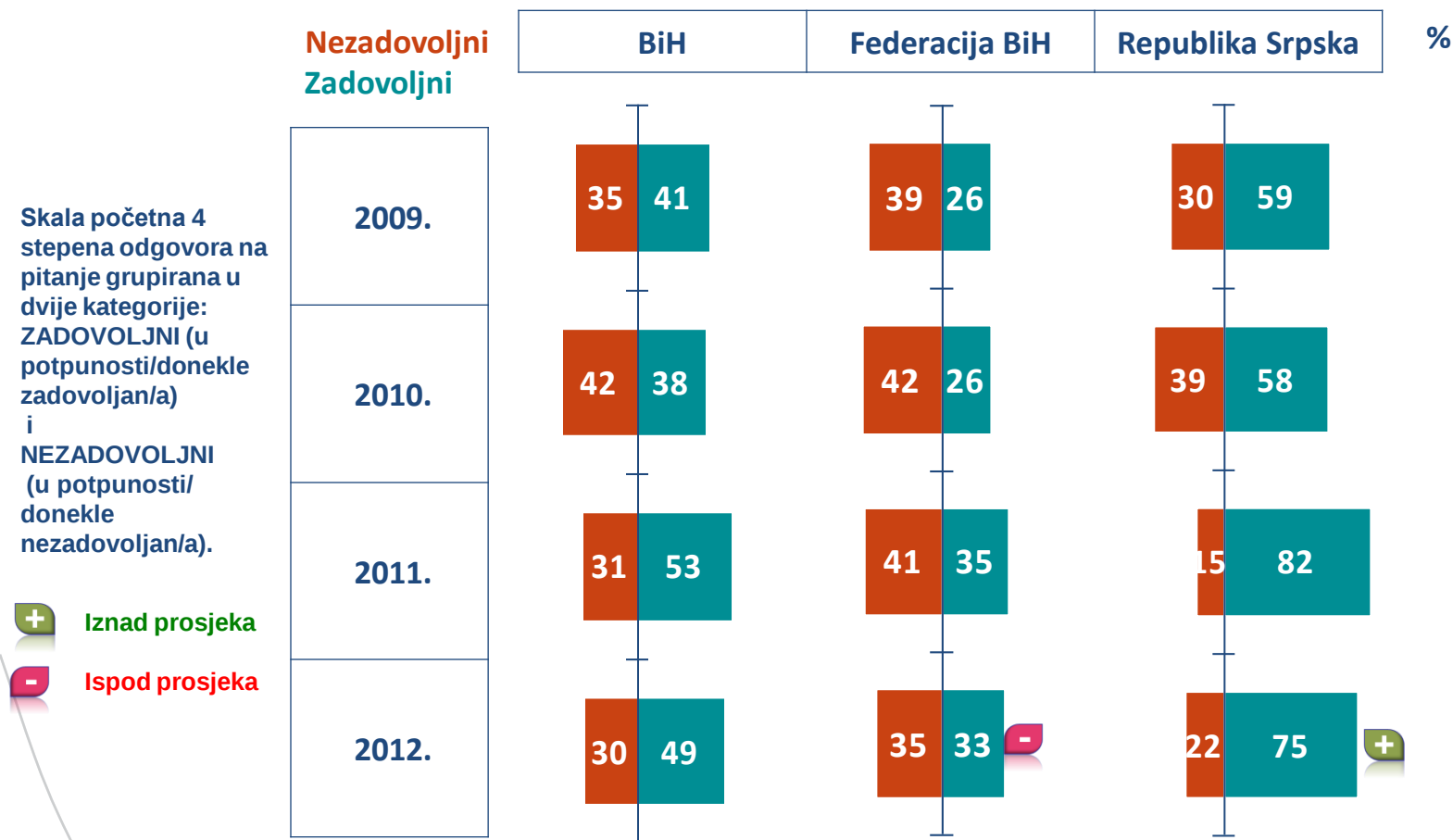
Skala početna 4 stepena odgovora na pitanje grupirana u dvije kategorije: ZADOVOLJNI (u potpunosti/donekle zadovoljan/a) i NEZADOVOLJNI (u potpunosti/donekle nezadovoljan/a).

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P2. U kojoj mjeri ste općenito zadovoljni radom novinara i medija u Federaciji BiH?

Postoje značajne razlike među ispitanicima u FBiH i RS-u, pri čemu je 2/3 ispitanika u RS-u zadovoljno radom medija tog entiteta, nasuprot 1/3 ispitanika u FBiH. Prisutan je blagi pad zadovoljstva u odnosu na 2011., kako na totalu BiH, tako i u entitetima, ali nije statistički značajan.

Zadovoljstvo radom medija i novinara u Republici Srpskoj 2009.-2012.

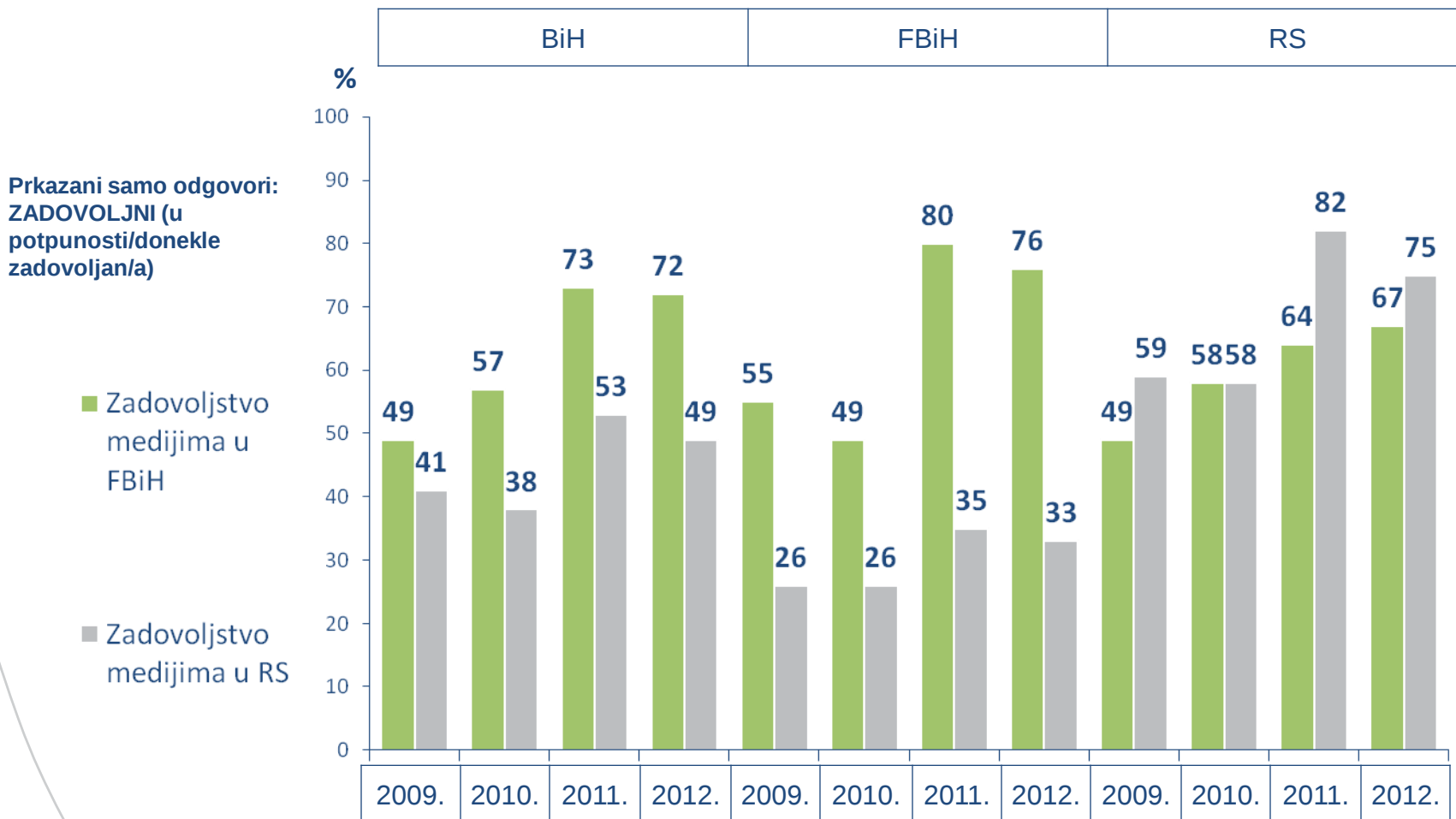

Baza:
Pitanje:
Nivo statističke značajnosti:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P3. U kojoj mjeri ste općenito zadovoljni radom novinara i medija u Republici Srpskoj?
99%

Na nivou BiH, rezultati iz 2012. su slični onima iz 2011. i generalno gledajući ispitanici su zadovoljniji radom medija i novinara u FBiH, nego u Republici Srpskoj. Kada je riječ o zadovoljstvu radom medija u RS-u, postoje značajne razlike među ispitanicima u FBiH i RS-u, pri čemu je značajno više ispitanika u RS-u zadovoljno radom medija tog entiteta, u odnosu na mišljenje ispitanika iz FBiH o radu medija tog entiteta.

Zadovoljstvo radom medija i novinara u FBiH/RS 2009.-2012.

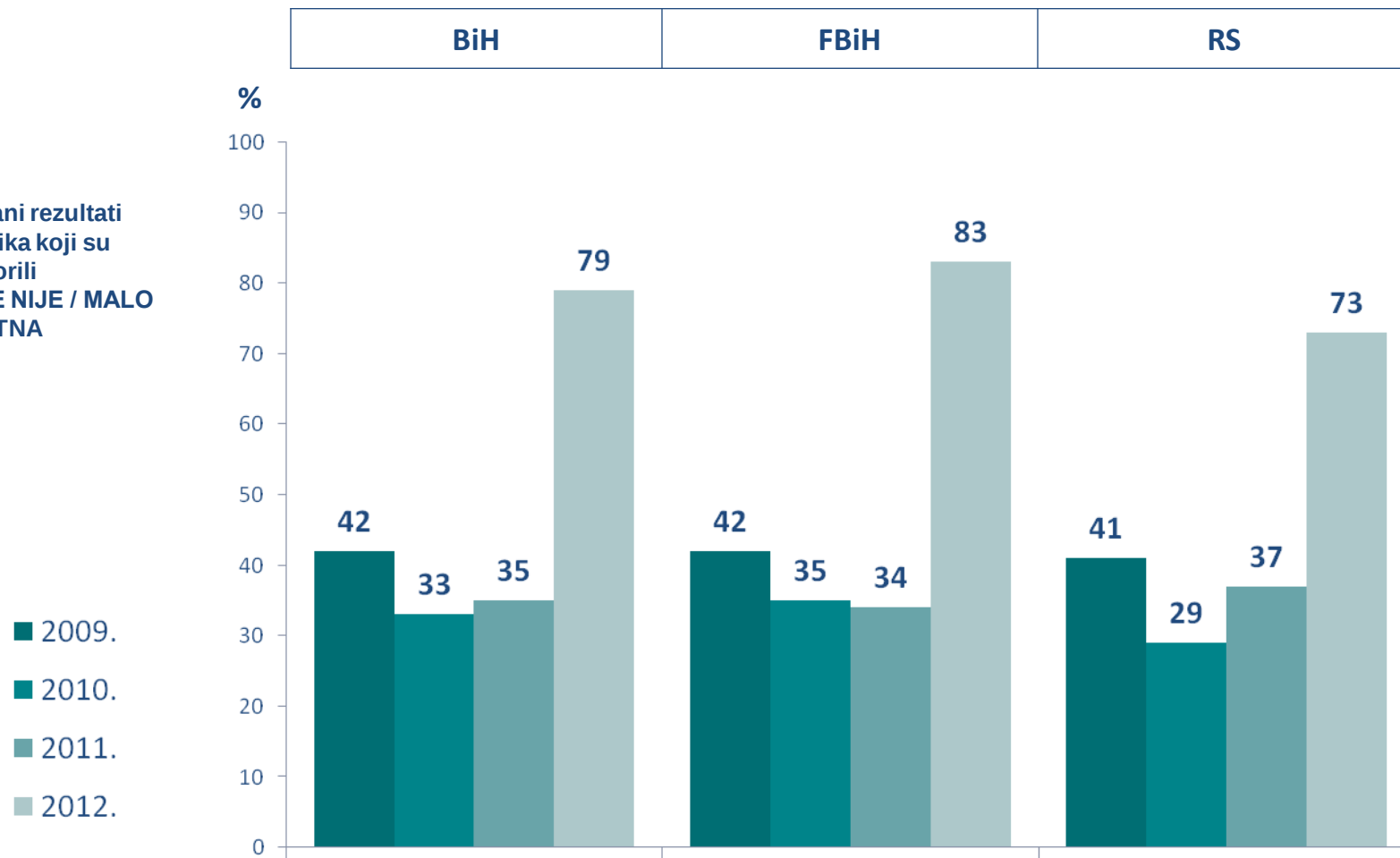
Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P2. + P3. U kojoj mjeri ste općenito zadovoljni radom novinara i medija u Federaciji BiH (P2.) + Republici Srpskoj (P3.)?

Najveći dio ispitanika smatra da je sloboda medija u FBiH malo ili nikako prisutna.

Sloboda medija u Federaciji BiH – 2009.-2012.

Prikazani rezultati
ispitanika koji su
odgovorili
UOPĆE NIJE / MALO
PRISUTNA

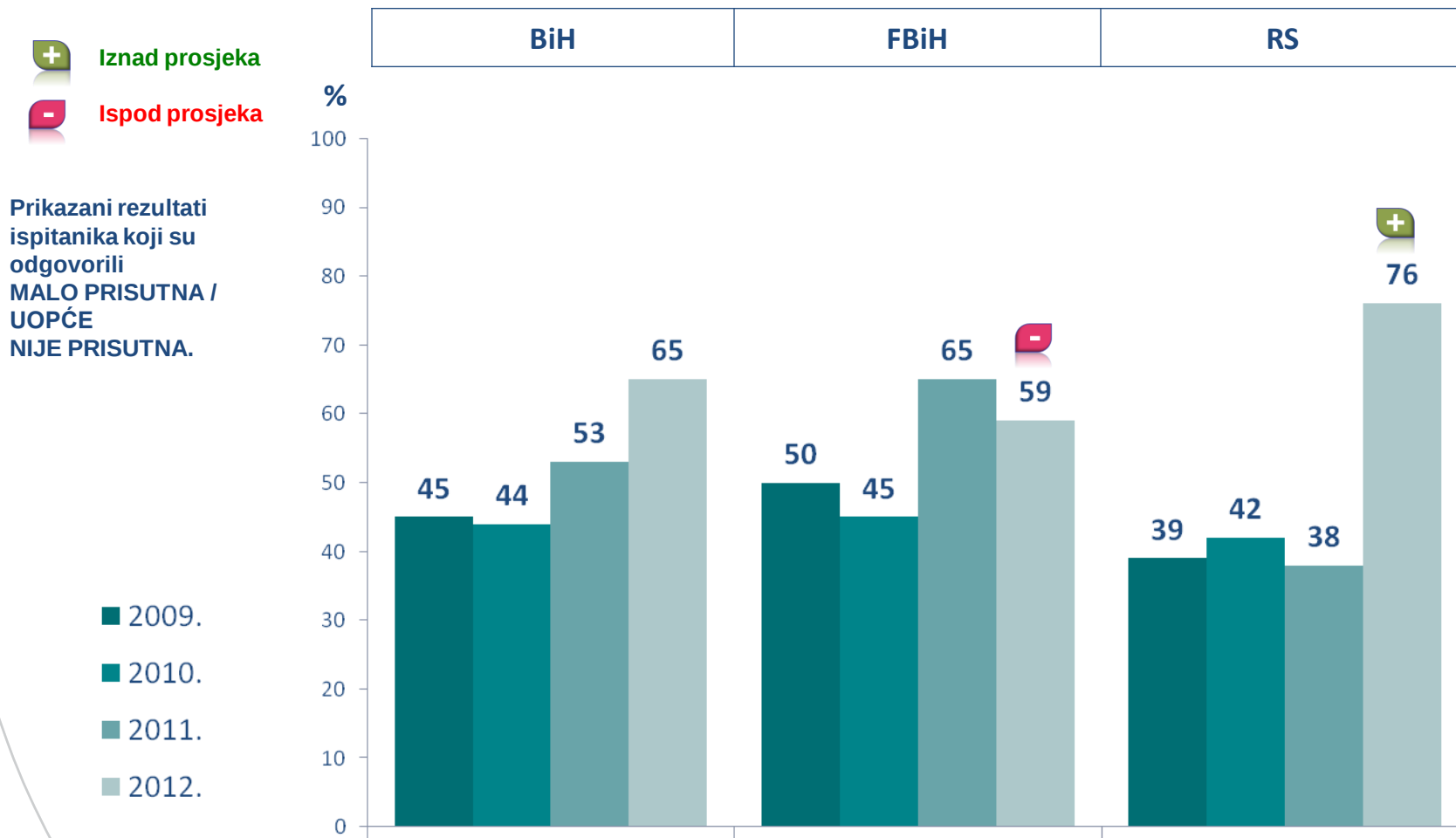

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P4. Po vašem mišljenju, kolika je trenutna sloboda medija u Federaciji BiH?

Većina ispitanika smatra da je sloboda medija u RS-u malo i nikako prisutna, pri čemu je značano više ispitanika iz Republike Srpske koji tako smatraju, dok su ispitanici iz FBiH značajno iznad prosjeka neopredijeljeni kada je riječ o ovom pitanju.

Sloboda medija u Republici Srpskoj – 2009.-2012.

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P5. Po vašem mišljenju, kolika je trenutna sloboda medija u Republici Srpskoj?

Na nivou BiH, generalno gledajući ispitanici smatraju da je sloboda medija na nezavidnoj razini, u oba entiteta.

Sloboda medija u Federaciji BiH / Republici Srpskoj – 2009.-2012.

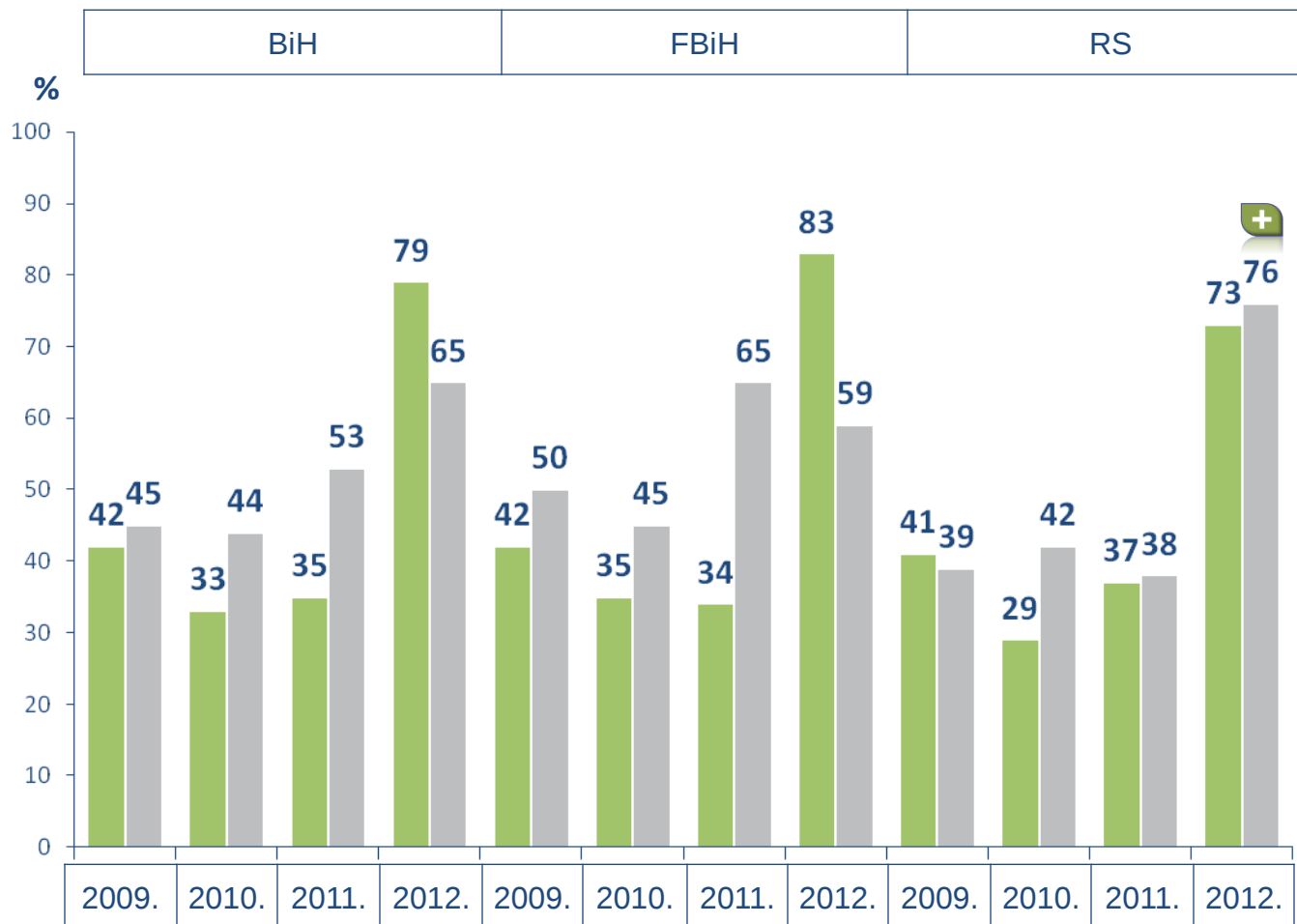

Iznad prosjeka

Ispod prosjeka

Prikazani rezultati ispitanika koji su odgovorili
MALO PRISUTNA / UOPĆE
NIJE PRISUTNA.

- Uopće nije ili je malo prisutna u FBiH
- Uopće nije ili je malo prisutna u RS-u

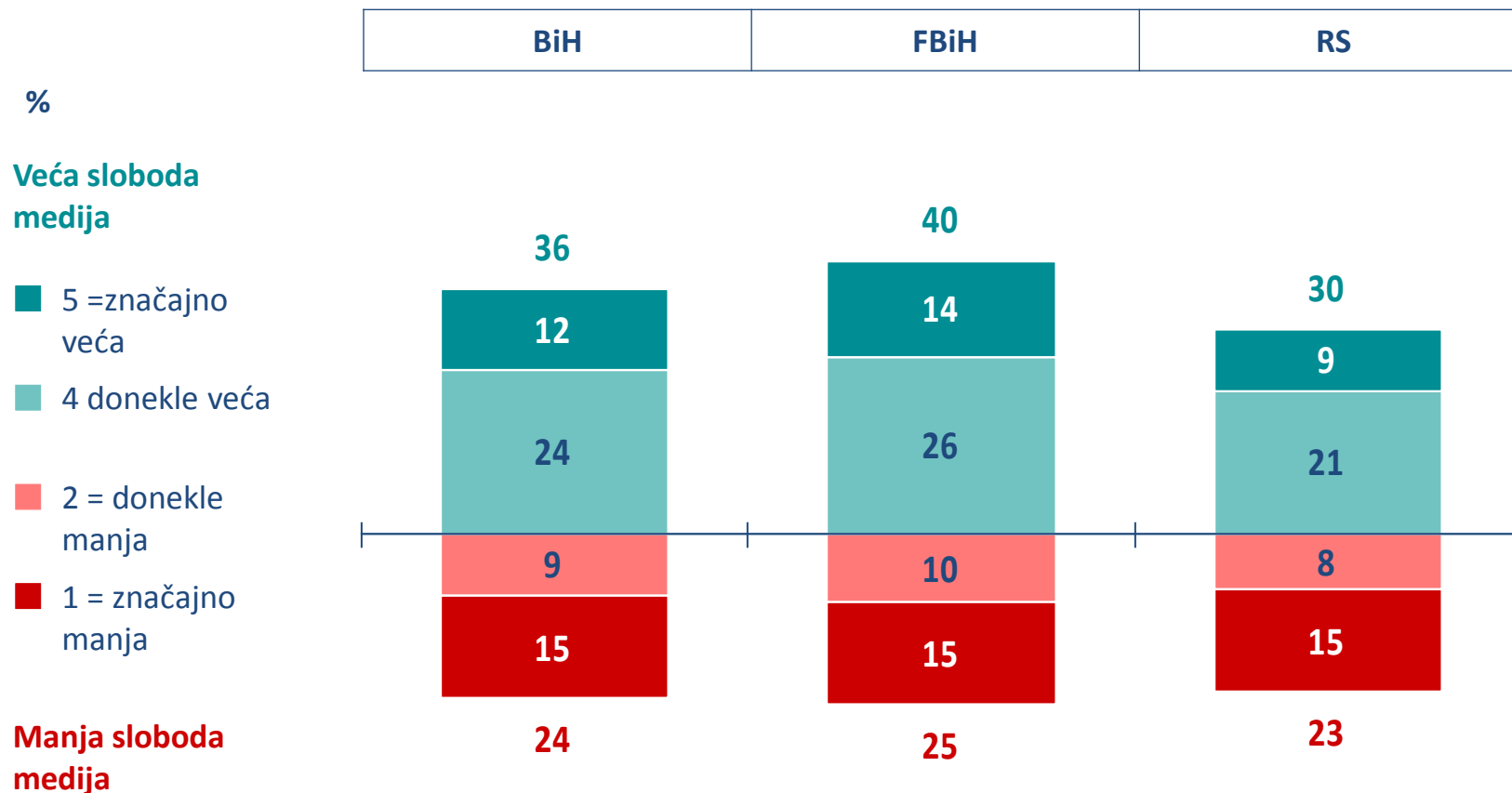
Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.

P5. Po vašem mišljenju, kolika je trenutna sloboda medija u Federaciji BiH (P4.) + Republici Srpskoj (P5.)?

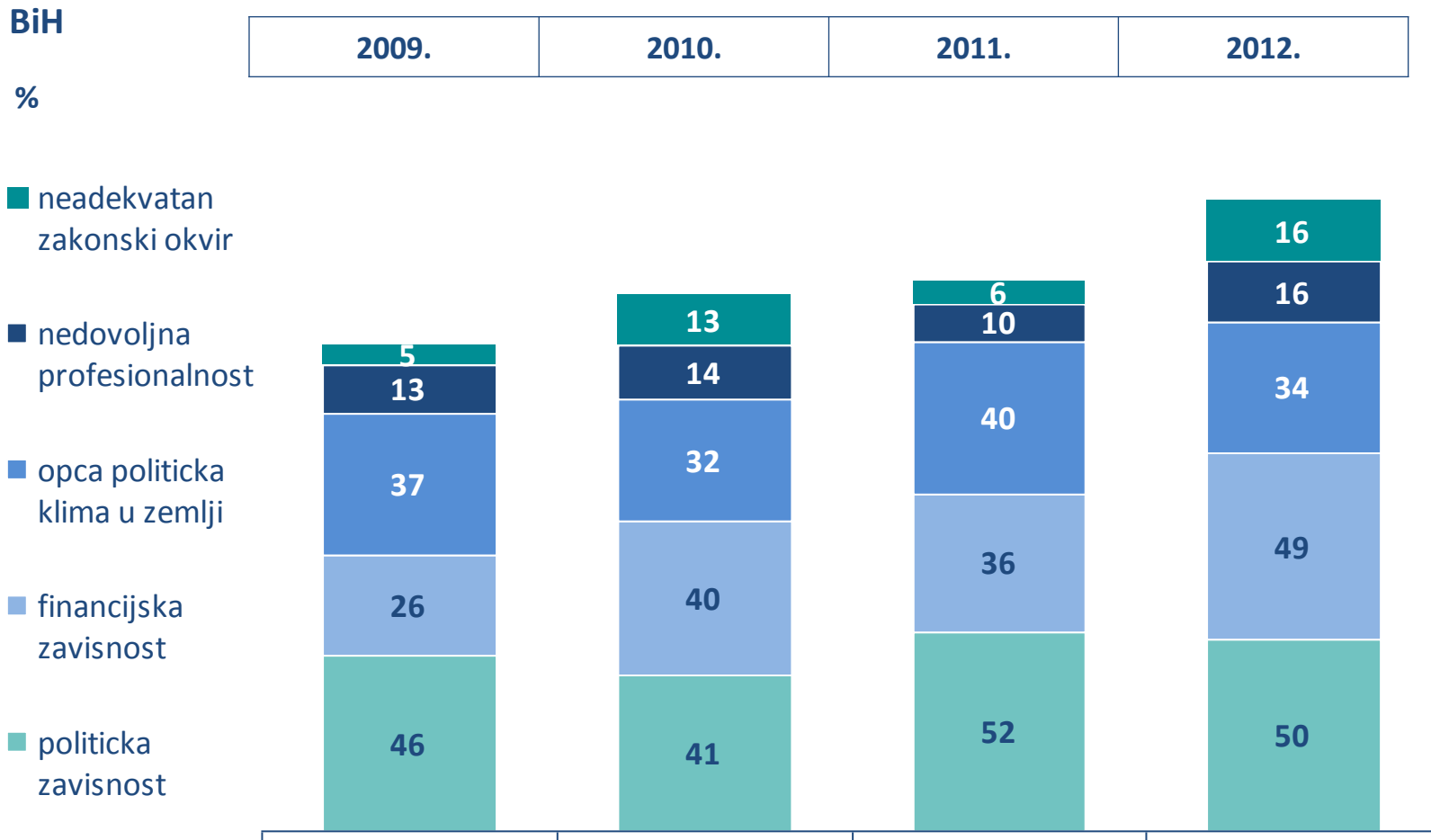
Nešto više od trećine ispitanika smatra da je sloboda medija u BiH na višoj razini u odnosu na 2010., dok gotovo četvrtina smatra da je sloboda medija manja.

Sloboda medija u BiH u odnosu na 2010.

Slobodan rad medija najviše sprječavaju političke i financijske prepreke.

Osnovne prepreke slobodnom radu medija u BiH 2009.-2012.

Baza: Svi ispitanici, 2009.-2012.
Pitanje: P7. Sta mislite, koje su dvije osnovne prepreke slobodnom radu medija u BiH?

Mediji se smatraju politički neovisnim, rada uslovljenog općom političkom klimom. Ipak u 2012., finansijska ovisnost medija je pretekla ostale prisutne političke prepreke.

Osnovne prepreke slobodnom radu medija u BiH 2009.-2012.

Federacija
BiH

2009.	2010.	2011.	2012.
-------	-------	-------	-------

%

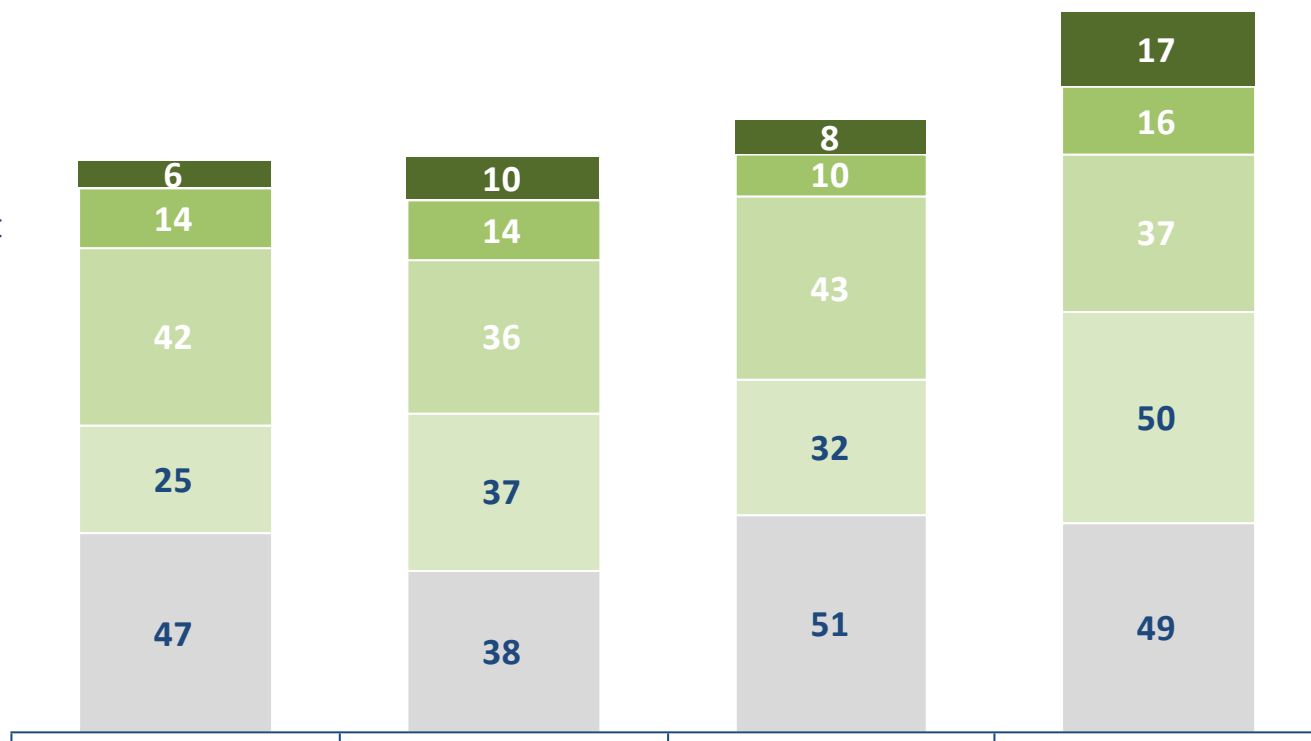
■ neadekvatan
zakonski okvir

■ nedovoljna
profesionalnost

■ opća politicka
klima u zemlji

■ finansijska
zavisnost

■ politicka
zavisnost

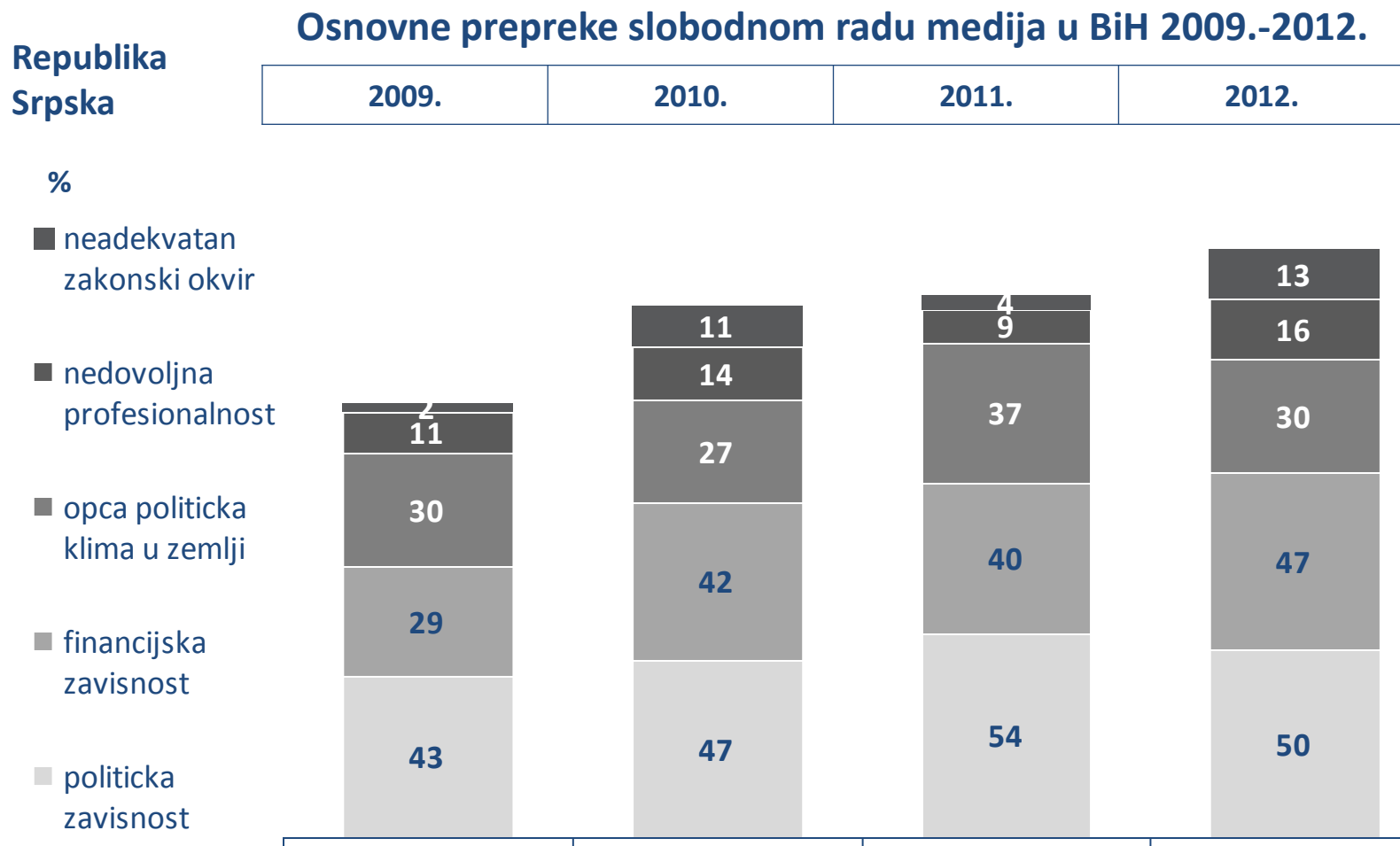

Baza:
Pitanje:

Ispitanici, Federacija BiH 2009.-2012.

P7. Sta mislite, koje su dvije osnovne prepreke slobodnom radu medija u BiH?

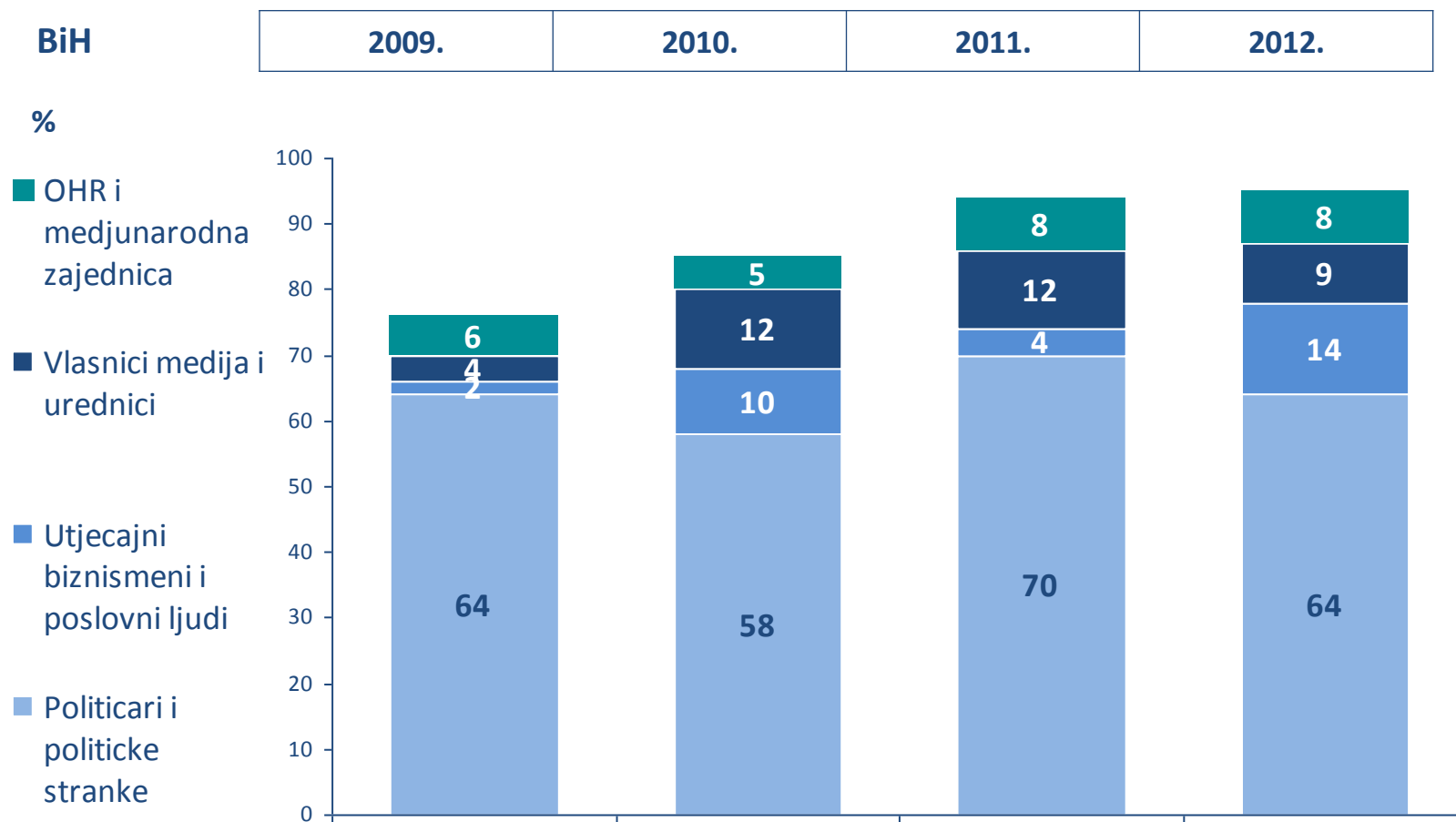
Slobodan rad medija ometa njihov nedostatak neovisnosti, odnosno politička i finansijska ovisnost, kao i opća politička klima u BiH.

Baza: Ispitanici, Republika Srpska 2009.-2012.
 Pitanje: P7. Sta mislite, koje su dvije osnovne prepreke slobodnom radu medija u BiH?

Ispitanici smatraju da mediji nisu neovisni, te da na njih najviše utiču političari i političke stranke.

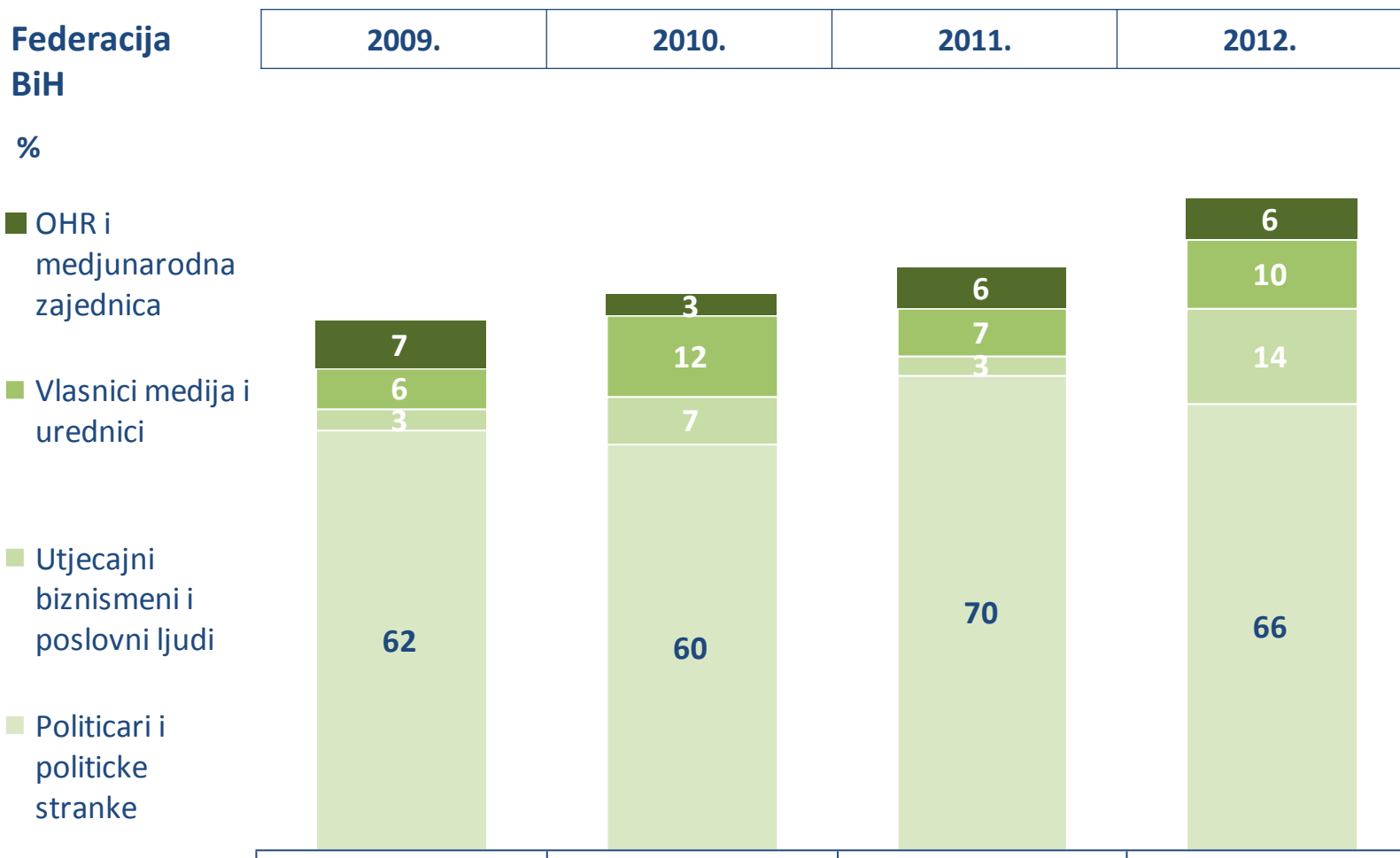
Najveći uticaj na rad medija u BiH imaju ... (2009.-2012.)

Baza: Svi ispitanici, 2009.-2012.
 Pitanje: P8. Šta bi ste rekli, ko od sljedećih ima najveći uticaj na rad medija u BiH?

Ispitanici u FBiH smatraju da mediji nisu neovisni, te da na njih najviše utiču političari i političke stranke.

Najveći uticaj na rad medija u BiH imaju ... (2009.-2012.)

Baza: Ispitanici, Federacija BiH 2009.-2012.
 Pitanje: P8. Šta bi ste rekli, ko od sljedećih ima najveći uticaj na rad medija u BiH?

Ispitanici u RS-u smatraju da mediji nisu neovisni, te da na njih najviše utiču političari i političke stranke. Od 2011. ispitanici u značajno većem postotku smatraju da i određeni poslovni ljudi utiču na medijski rad.

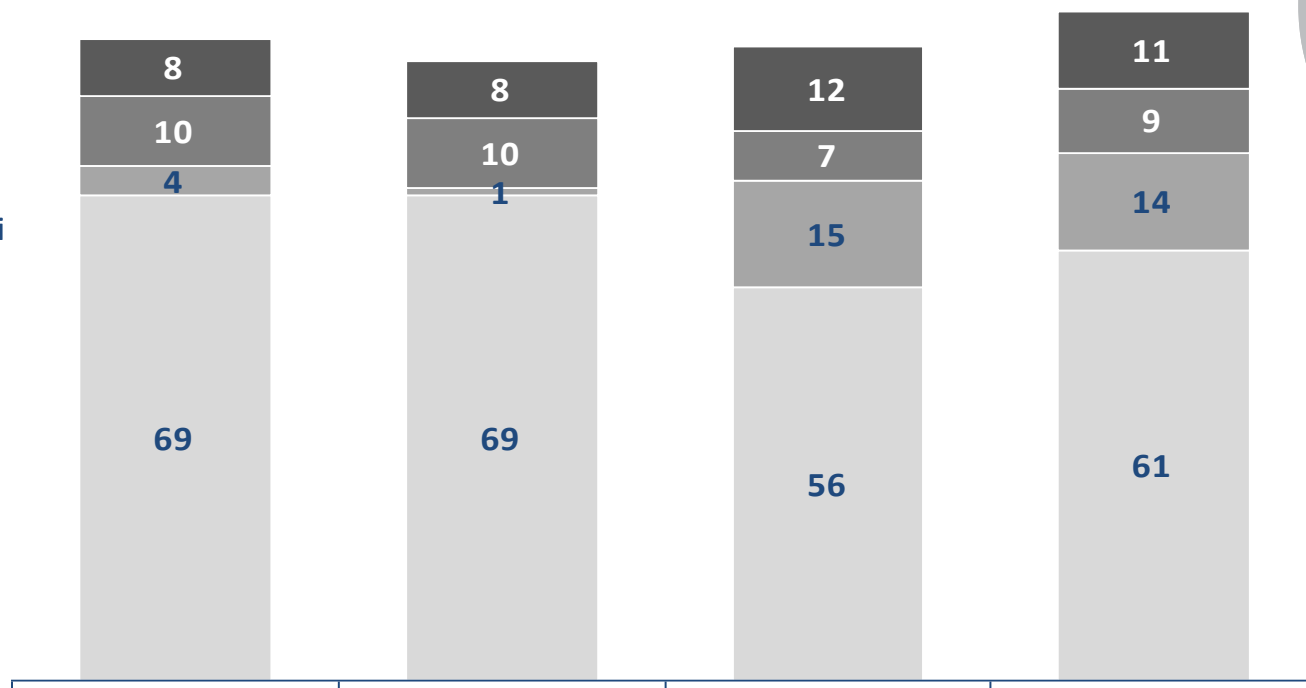
Najveći uticaj na rad medija u BiH (2012.)

Republika
Srpska

2009.	2010.	2011.	2012.
-------	-------	-------	-------

%

- OHR i međunarodna zajednica
- Vlasnici medija i urednici
- Utjecajni biznismeni i poslovni ljudi
- Politicari i političke stranke

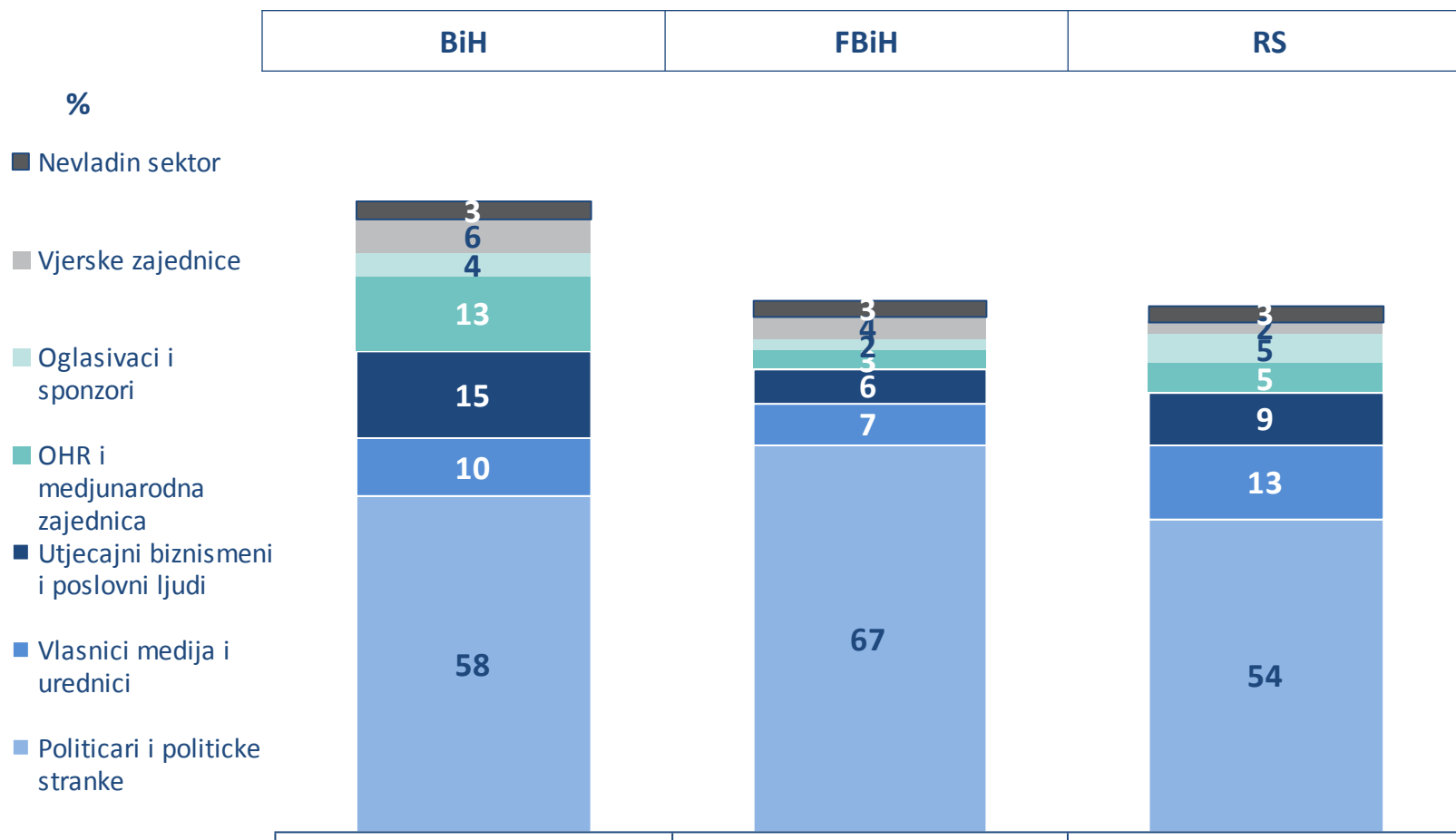

Baza:
Pitanje:

Ispitanici, Republika Srpska 2009.-2012.
P8. Šta bi ste rekli, ko od sljedećih ima najveći uticaj na rad medija u BiH?

Političare i političke stranke ispitanici smatraju glavnim kršiteljima novinarskih prava i medijskih sloboda.

Glavni kršitelji novinarskih prava i medijskih sloboda u BiH - 2012.

Baza:
Pitanje:

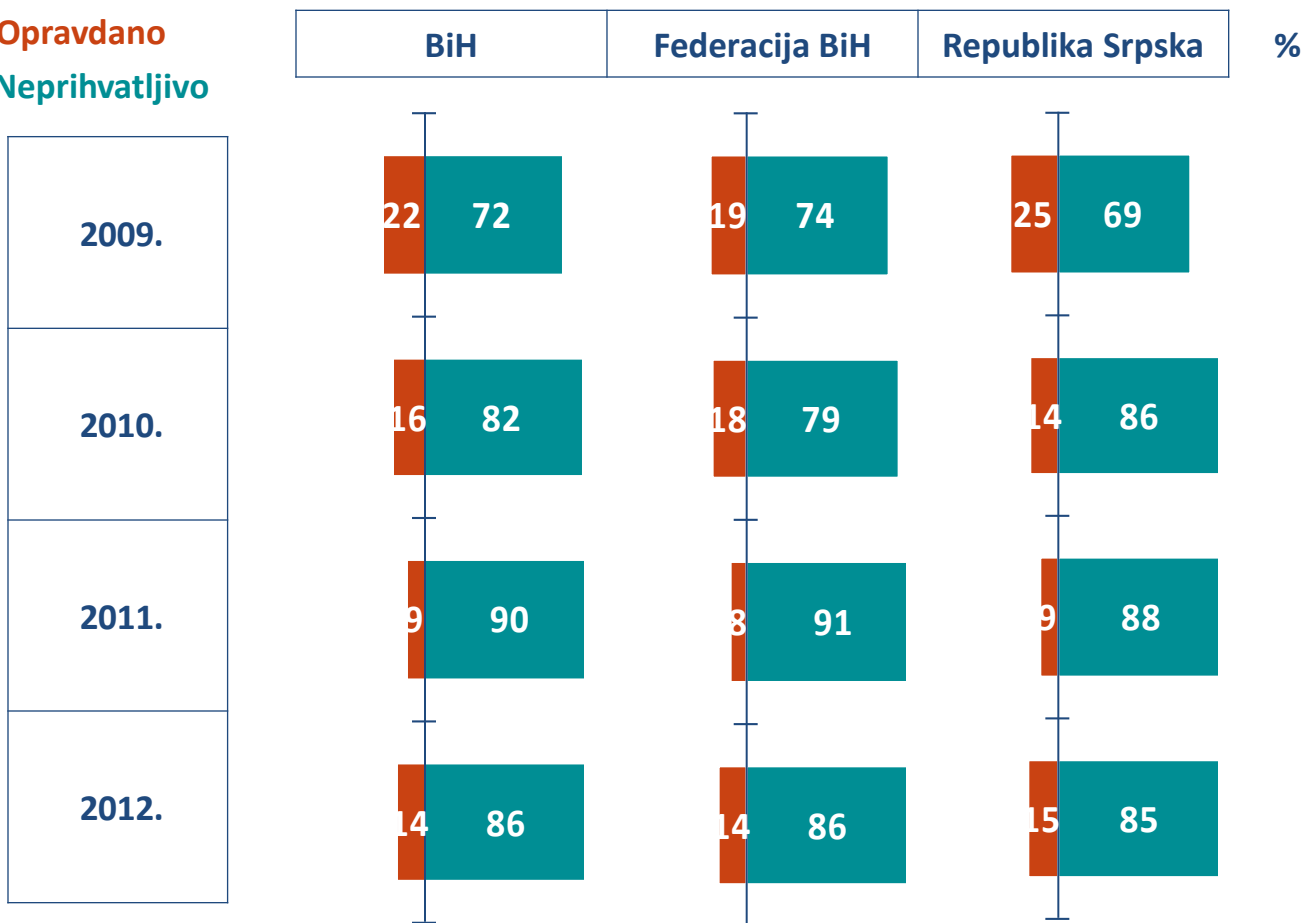
Svi ispitanici, n=504

P9. Po vašem mišljenju ko su od sljedećih glavni kršitelji novinarskih prava i medijskih sloboda u BiH?

Većina ispitanika smatra da su napadi na novinare neprihvatljiv način djelovanja. Ipak, do 15% ispitanika opravdava ovakve postupke.

Napadi na novinare-neprihvatljivo ili opravdano? 2009.-2012.

Opravdano
Neprihvatljivo

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.

P10. Sa kojom od dvije navedene izjave biste se najprije složili?

Svaka vrsta napada na novinare je u potpunosti neprihvatljiva; U nekim slučajevima napadi na novinare su opravdani

3/4 ispitanika smatraju da pojedini novinari ne izvještavaju objektivno, već su u svome radu politički motivirani. Ovakvo mišljenje ispitanika je značajno u porastu u odnosu na 2011., i značajno je izraženije kod ispitanika u RS-u.

Politička motiviranost u radu novinara 2009.-2012.

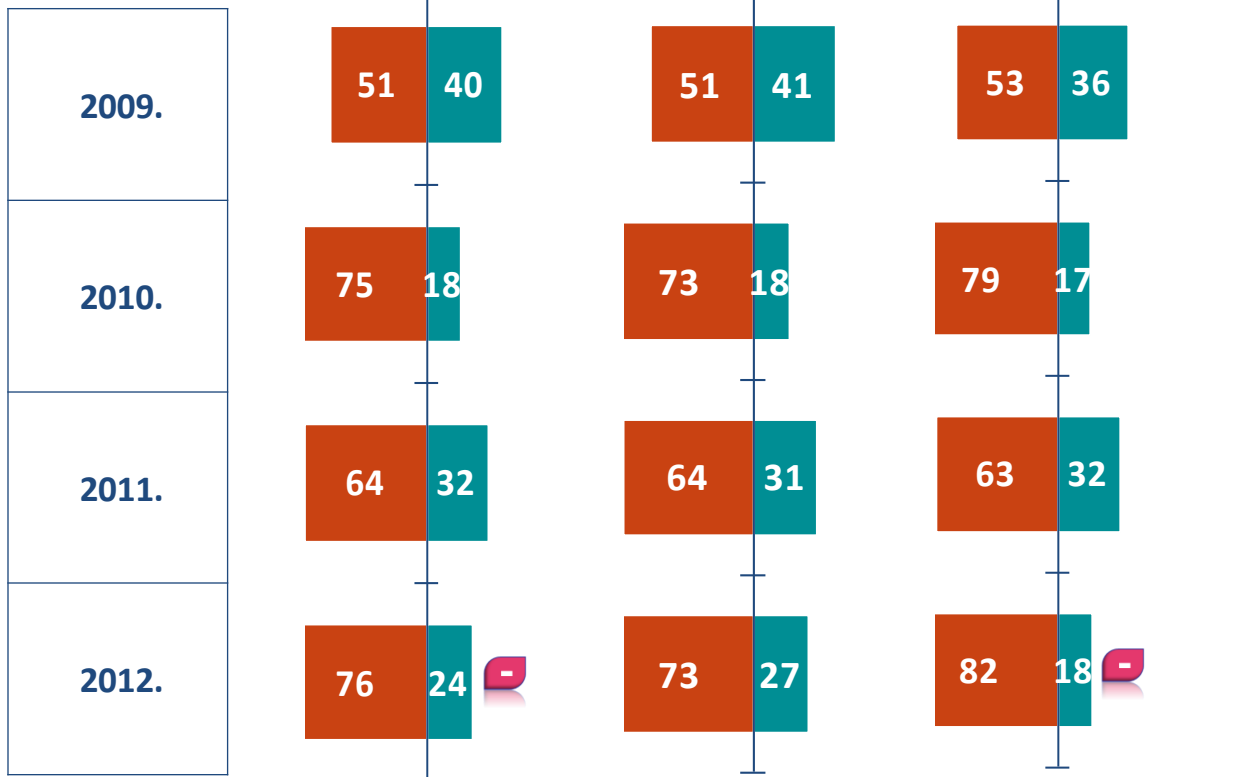

Iznad prosjeka

Ispod prosjeka

Skala početna 4 stepena odgovora na pitanje grupirana u dvije kategorije: NIJE POLITIČKI MOTIVIRAN (u potpunosti/do neke se ne slažem) i POLITIČKI MOTIVIRAN (u potpunosti /donekle se slažem).

NIJE politički motiviran (4+3)

4 = u potpunosti se NE slažem
3 = donekle se NE slažem

2 = donekle se slažem

1 = u potpunosti se slažem

Politički je motiviran (1+2)

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.

P11. Jedna od najčešćih kritika koje se upućuju na adresu novinara od strane prozvanih političara i uticajnih osoba je da je rad pojedinih novinara politički motiviran. U kojoj se mjeri slažete s tim mišljenjem?

Nivo statističke značajnosti: 95%

m[pr]

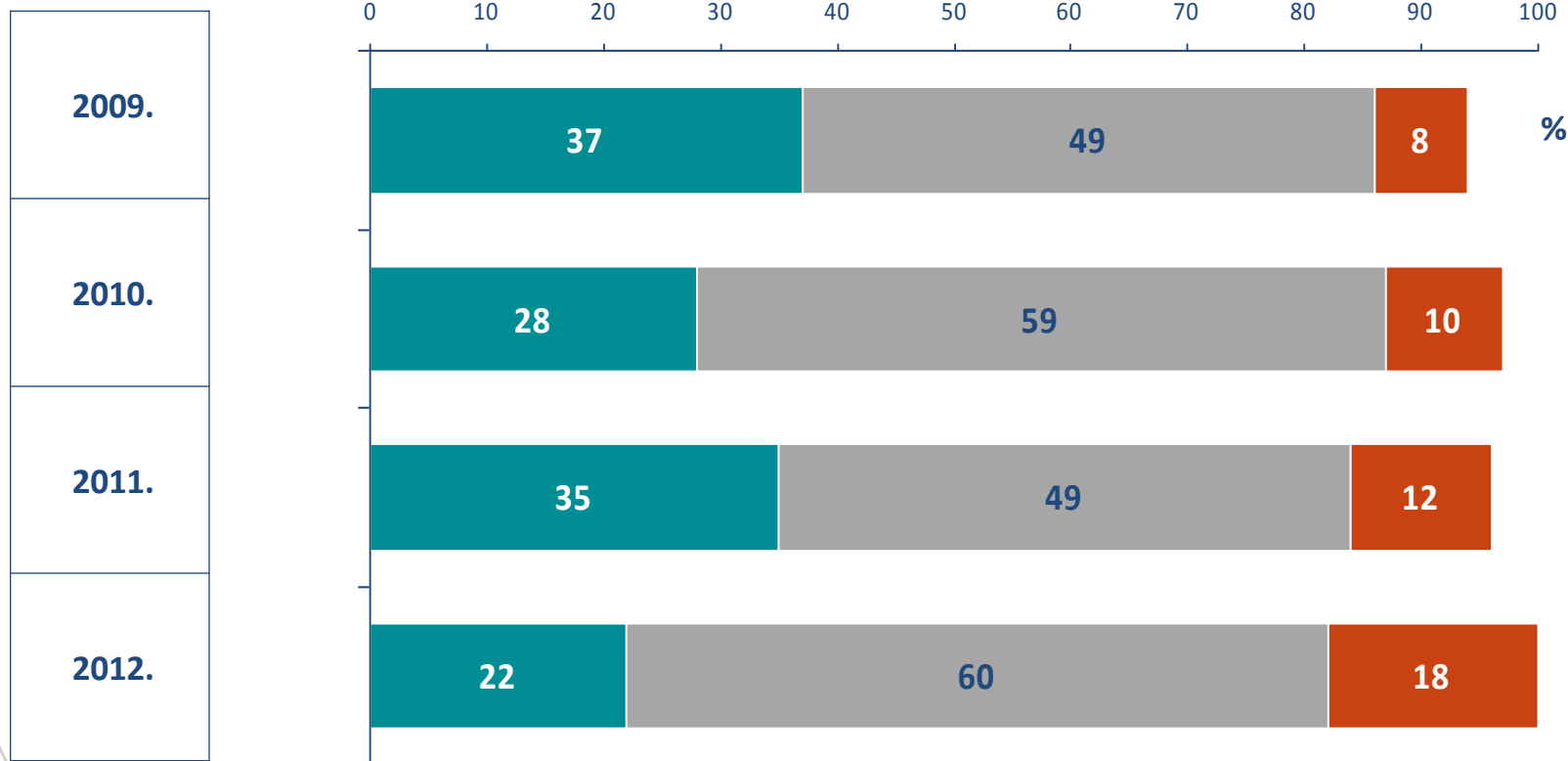
Millenium PR | BiH

Najveći broj ispitanika (60%) smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju donekle dobro odabrane.

Teme o kojima bh. novinari izvještavaju

- Dobro odabrane (pokrivaju glavna interesovanja građana)
- Donekle dobro odabrane (pokrivaju neka od glavnih interesovanja građana, ali ima i tema koje se ne obrađuju)
- Loše odabrane (novinari uopćeno obrađuju teme koje najviše zanimaju građane)

BiH

Baza:
Pitanje:

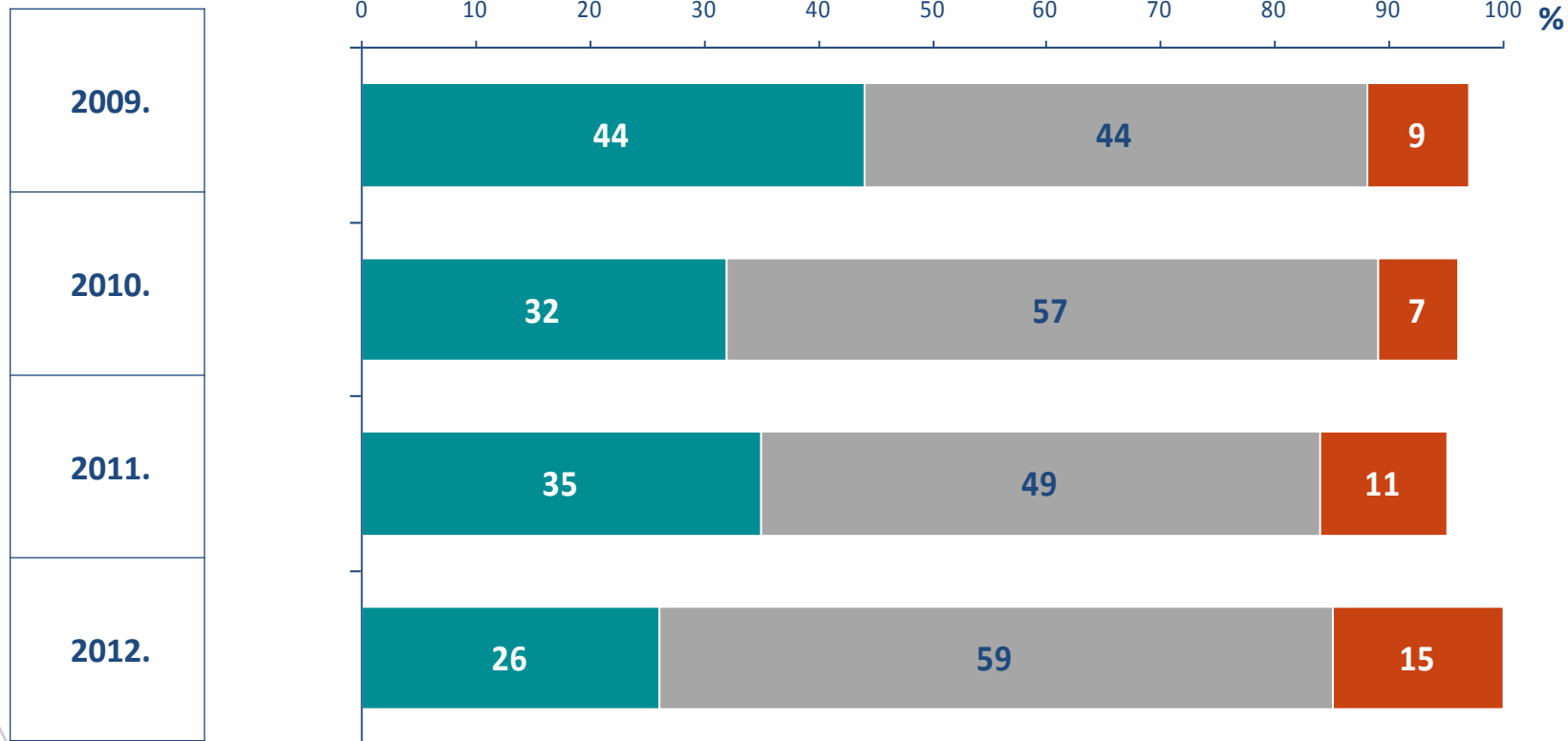
Svi ispitanici, 2009.-2012.
P12. Da li bi ste rekli da su teme o kojim bh. novinari izvještavaju...

Najveći broj ispitanika u FBiH smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju, donekle dobro odabrane, dok 1/4 smatra da su dobro odabrane.

Teme o kojima bh. novinari izvještavaju

- Dobro odabrane (pokrivaju glavna interesovanja građana)
- Donekle dobro odabrane (pokrivaju neka od glavnih interesovanja građana, ali ima i tema koje se ne obrađuju)
- Loše odabrane (novinari uopćeno obrađuju teme koje najviše zanimaju građane)

Federacija BiH

Baza:
Pitanje:

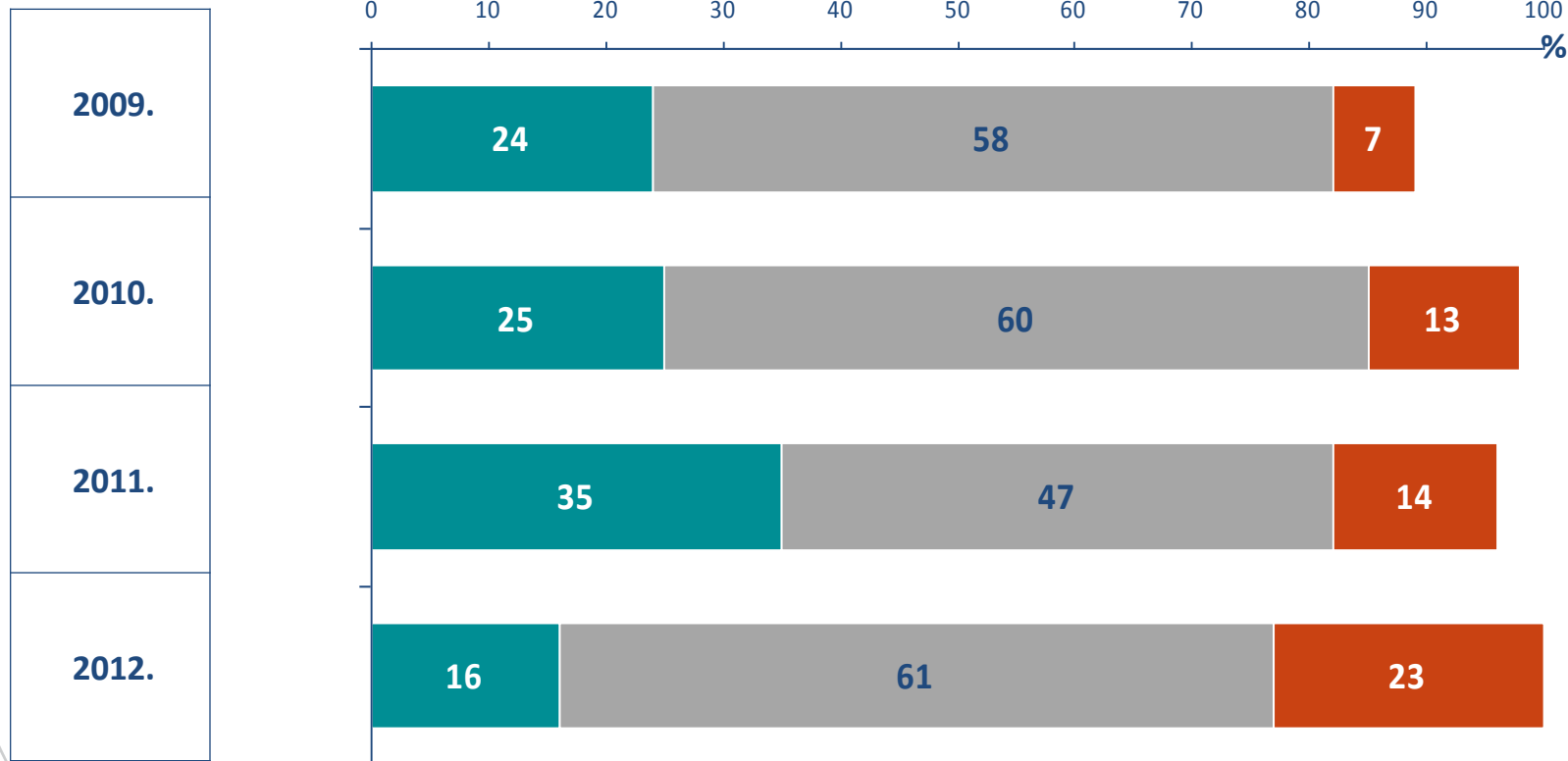
Svi ispitanici, 2009.-2012.
P12. Da li bi ste rekli da su teme o kojim bh. novinari izvještavaju...

Najveći broj ispitanika u RS-u smatra da su teme o kojima bh. novinari izvještavaju, donekle dobro odabrane, dok gotovo 1/4 smatra da su loše odabrane.

Teme o kojima bh. novinari izvještavaju

- Dobro odabrane (pokrivaju glavna interesovanja građana)
- Donekle dobro odabrane (pokrivaju neka od glavnih interesovanja građana, ali ima i tema koje se ne obrađuju)
- Loše odabrane (novinari uopćeno obrađuju teme koje najviše zanimaju građane)

Republika Srpska

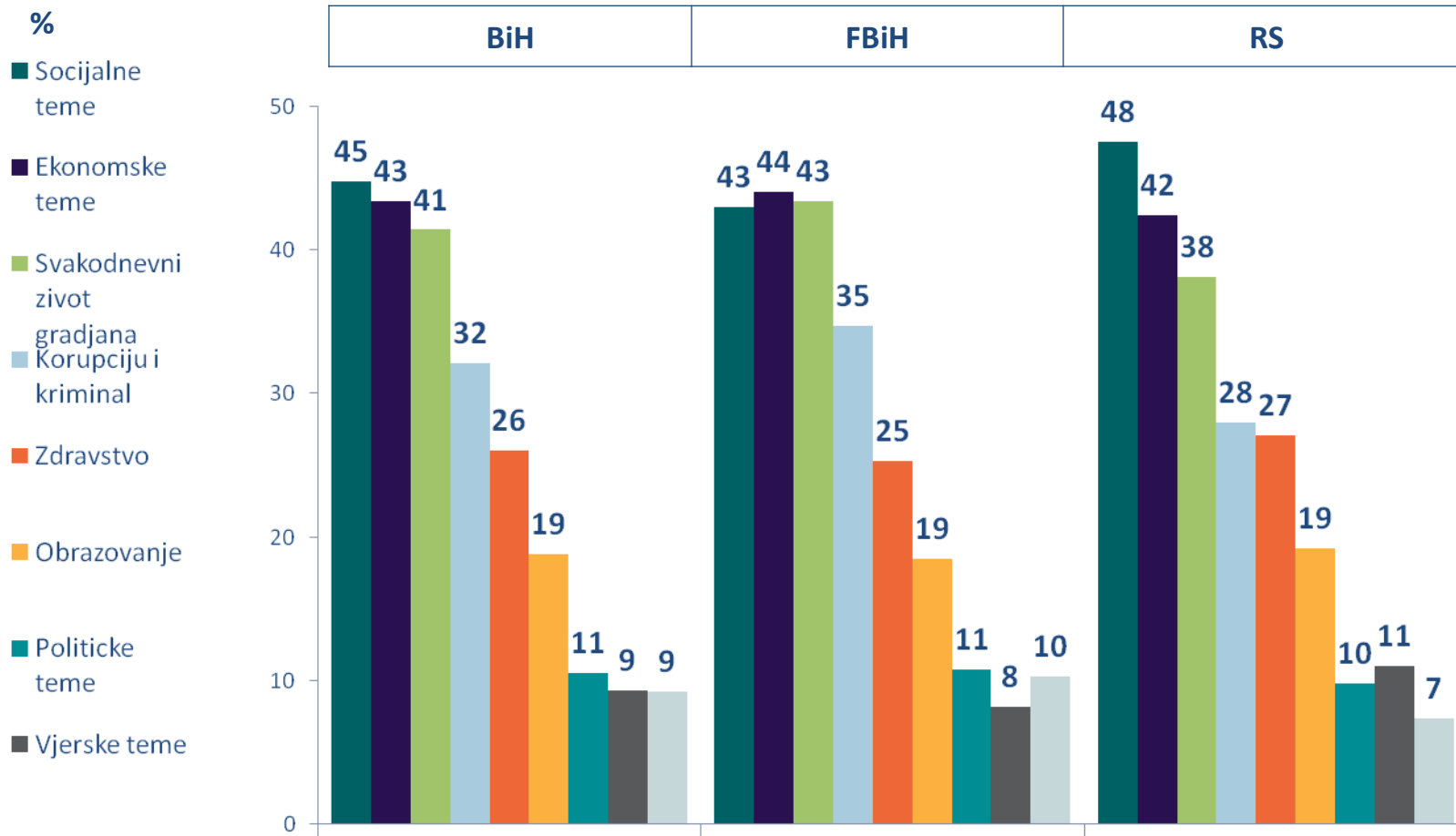

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, 2009.-2012.
P12. Da li bi ste rekli da su teme o kojim bh. novinari izvještavaju...

Top 3 teme za koje ispitanici smatraju da bi ih bh. novinari trebali više obrađivati su: socijalne teme, ekonomske teme, kao i one koje se tiču svakodnevnog života građana.

Teme koje bi bh. novinari trebali obrađivati u većoj mjeri (2012.)

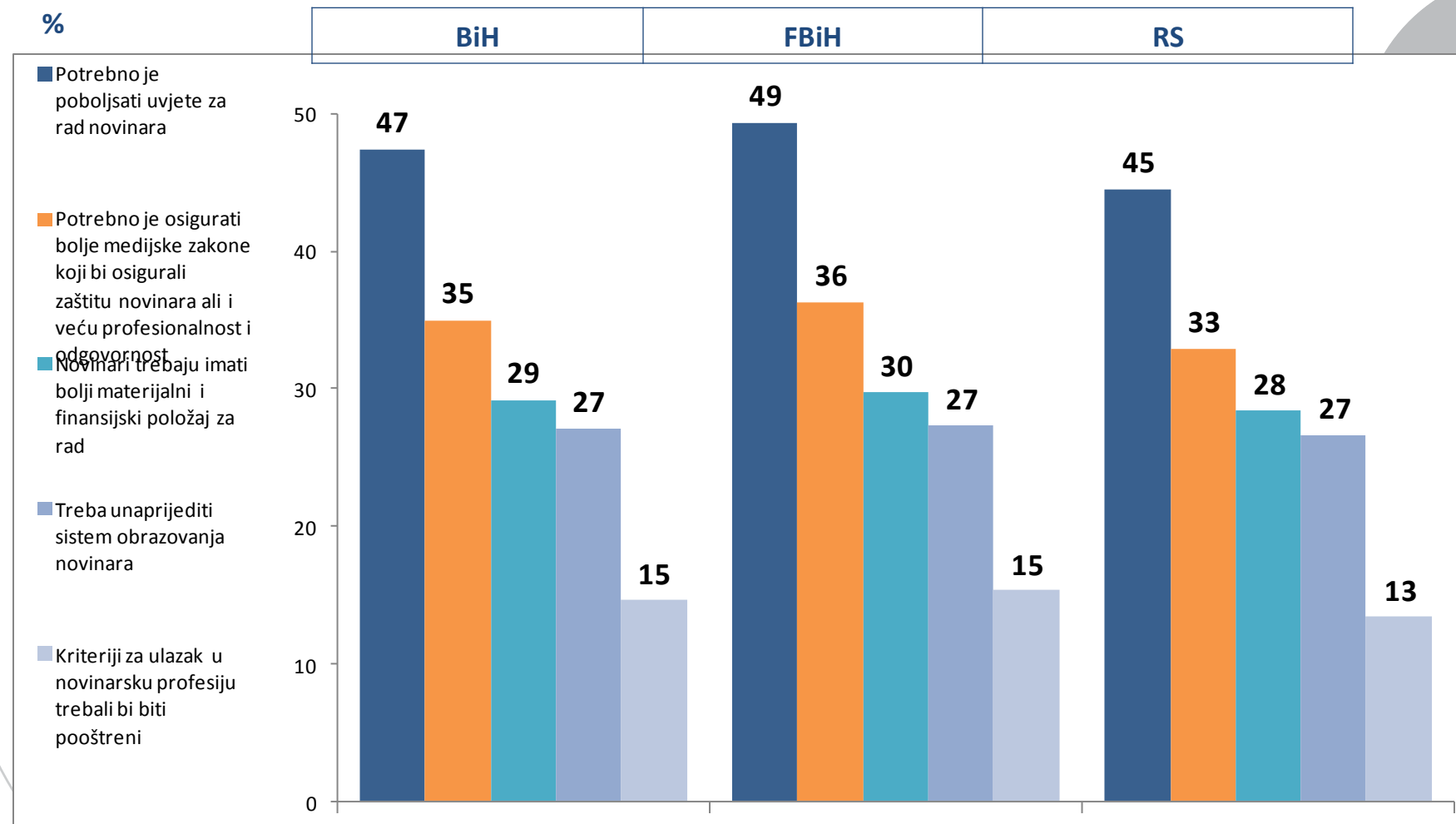

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, n=504.
P13. Koje od navedenih tema bi novinari trebali obrađivati u većoj mjeri nego sada?

Gotovo polovina ispitanika smatra da je potrebno poboljšati uvjete za rad novinara kako bi se unaprijedio njihov rad i poboljšala kvaliteta izvještavanja.

Načini unaprijeđenja novinarskog rada i kvaliteta izvještavanja (2012.)

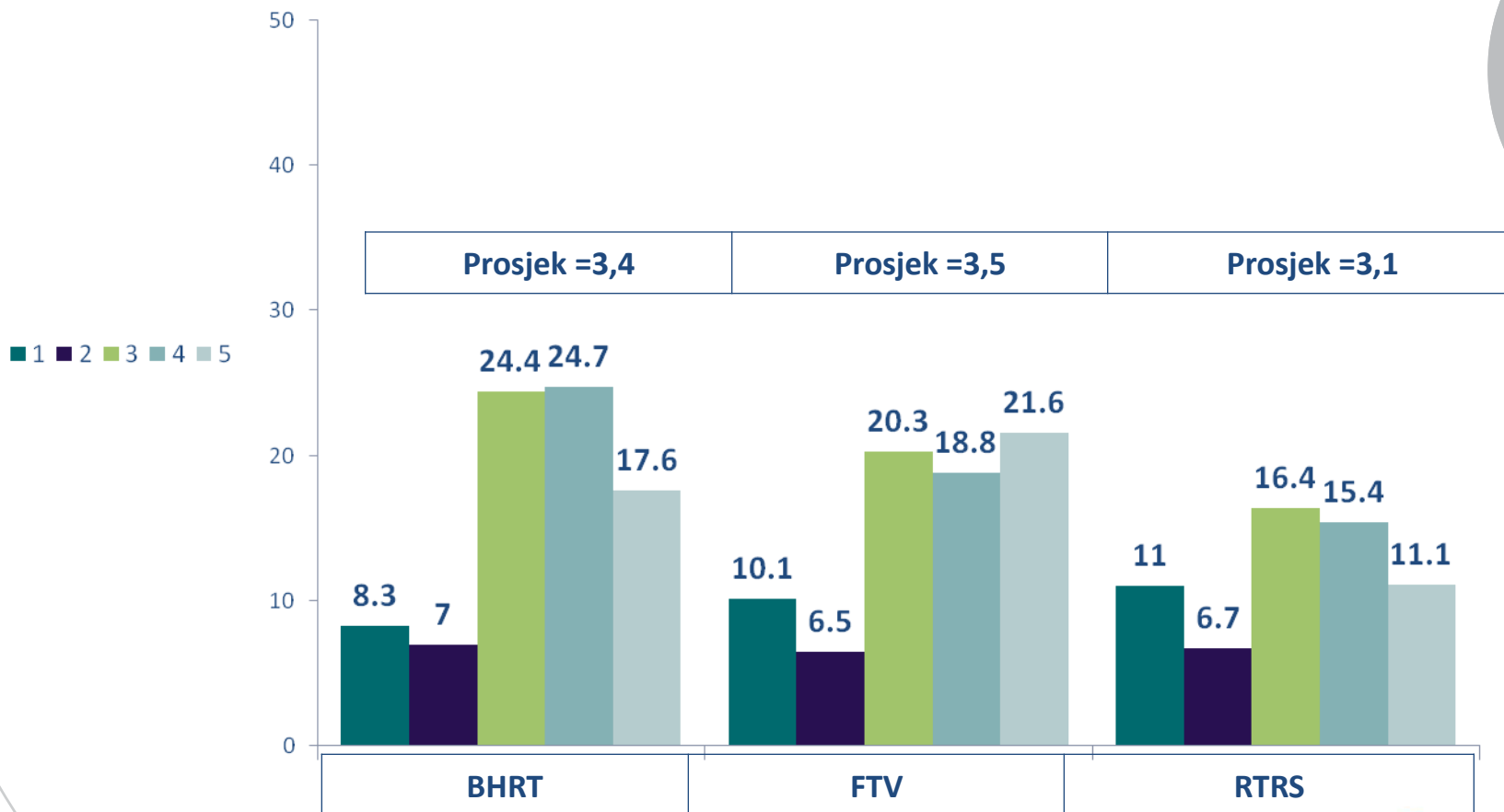

Baza: Svi ispitanici, n=504.
Pitanje: P14. Na koje od navedenih načina je po vašem mišljenju potrebno najprije unaprijediti novinarski rad i kvalitet izvještavanja?

U prosjeku bolje ocjene svim javnim servisima skloniji su davati ispitanici sa nižim obrazovanjem i žene

Ocjenite ocjenom 1 do 5 kvalitetu rada sljedećih javnih servisa

%

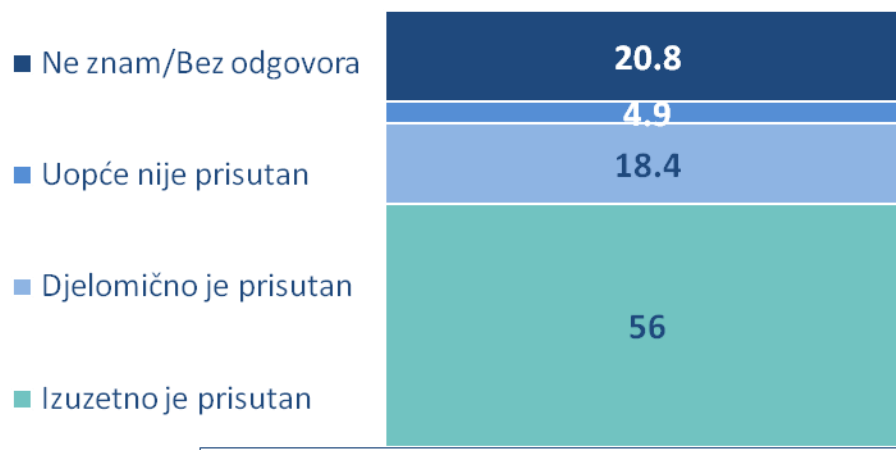

Baza:
Pitanje:

Svi ispitanici, n=501.
P15. Ocjenite ocjenom 1 do 5 kvalitetu rada sljedećih javnih servisa?

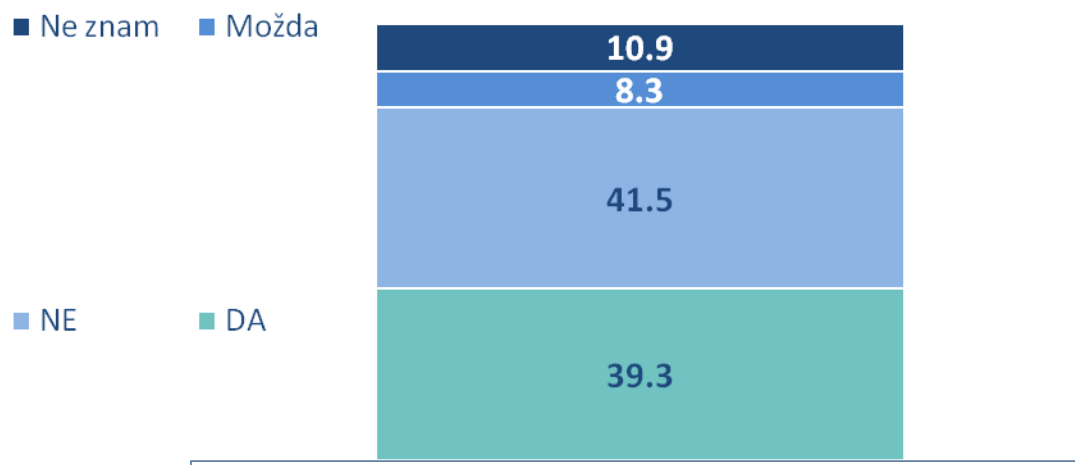
Više od pola ispitanika smatra da je politički utjecaj na javne medije u BiH izuzetno prisutan, češće to misle ispitanici sa višim stepenom obrazovanja

Sto mislite u kojoj mjeri je prisutan politicki uticaj na javne medije u BiH od strane stranaka na vlasti %

Gotovo podjednak broj ispitanika smatra da treba odnosno ne treba plaćati TV pretplatu. Protiv pretplate su češće mlađi ispitanici te ispitanici iz RS.a. Za plaćanje pretplate su češće ispitanici između 47 i 64 godine, te ispitanici iz Tuzlanskog kantona

Trebaju li građani placati RTV pretplatu takvim medijima?

Hvala vam na pažnji!